

Vize ČSSD pro Česko 2030

schváleno Předsednictvem ČSSD
dne 18. června 2021

OBSAH

- 4** Férové pracovní podmínky
- 9** Sociální systém jako trampolína
- 11** Podpora rodin
- 13** Senioři a hendikepovaní
- 16** Dostupné bydlení
- 18** Ochrana zdraví
- 21** Vzdělání
- 24** Podpora sportu a pohybu
- 25** Ochrana přírody
- 27** Hospodářská politika
- 31** Doprava
- 32** Daně a příjmy státního rozpočtu
- 34** Kultura národa
- 36** Zemědělství a podpora venkova
- 38** Zahraniční politika a obrana
- 41** Vnitřní bezpečnost
- 42** Spravedlnost, exekuce a ochrana spotřebitele

SPRAVEDLIVÁ ZEMĚ, BEZPEČNÁ BUDOUCNOST

Volební priority ČSSD pro volby do Poslanecké sněmovny 2021

Úvod

Letošní volby rozhodnou o tom, kdo zaplatí náklady za pandemii. Pro sociální demokracii je nepřijatelné, aby se stát snažil zhojit rány za peníze dolních deseti milionů Čechů. Způsob, jakým ODS s hnutím ANO a SPD prosadily zrušení superhrubé mzdy, je skandální. Nejen proto, že zatnul 130miliardovou sekeru do státního rozpočtu. Ale především proto, že ti nejchudší a nejpotřebnější získají z toho balíku pouhých 4 procenta. Stali jsme se tak jedinou zemí v Evropě, která během pandemie rozdávala dárečky bohatým. A přesně tak, to nesmí vypadat. To není férová budoucnost!

ČSSD ale nedopustí, aby náklady na boj s COVIDem odnesla zase jen střední třída a ti, kteří mají do kapsy nejhrouběji. Stejně jako během pandemie, i po ní bude stát sociální demokracie na straně pracujících většiny – těch s nízkými a průměrnými příjmy, rodin s dětmi, samoživitelek a důchodců. Mottem sociální demokracie pro tyto volby je „spravedlivá země“. A aby chudí platili život na vysoké noze bohatým spravedlivé není.

Do letošních voleb jde ČSSD s jasným poselstvím – nepřipustíme omezování a zpoplatňování veřejných služeb. Stejně jako v době asociálních pravicových vlád budeme i teď bránit všem snahám o zpoplatňování zdravotnictví či školství, navyšování věku odchodu do důchodu a zpomalování růstu penzí. Jdeme do voleb s programem pro lidi, kteří pracují, poctivě platí daně, vychovávají děti a pečují o své okolí. Ti, kteří se snaží a dělají všechno správně, se musejí mít v této zemi dobře. A lidé, kteří celý život pracovali, musí mít jednou spravedlivý důchod, na který se mohou těšit.

Život během pandemie nám ukázal, že potřebujeme silný a efektivní stát. Takový, který dokáže občanům rychle a účinně pomoci. Tento stát stojí a padá s lidmi. Pomoc a ochrana obyvatel je základem úspěšného zvládnutí jakékoliv krize. Sociální demokracie prosazuje stát, který chce a umí pomoci lidem v nouzi, poskytuje kvalitní veřejné služby a dokáže zajistit důstojný život všem, kteří se snaží a dodržují pravidla.

Máme vizi státu ekonomicky silného a stabilního. Státu, ve kterém se na veřejných službách podílejí všichni spravedlivým dílem a podle svých možností. A ČSSD ví, jak to zajistit. Nové daňové výnosy nesmí pocházet z kapes střední třídy, ale těch, kteří díky pracující většině vytvářeli ohromné zisky, ale do společné kasy toho vraceli jen velmi málo. Tedy od velkých korporací a úzké skupiny těch nejbohatších.

Program sociální demokracie znamená silnější a spravedlivější Česko pro všechny.

Děkujeme za vaši podporu.

Vaše ČSSD

FÉROVÉ PRACOVNÍ PODMÍNKY

Dobré pracovní podmínky jsou nutným předpokladem kvalitního života. Vždyť v práci trávíme skoro polovinu svého času. Kvůli práci „od nevidím do nevidím“ nám pak nezbývá čas na rodinu, na naše koníčky nebo prostý odpočinek. Již před 103 lety Československo uzákonilo osmihodinovou pracovní dobu a pracovní volno v sobotu bylo zavedeno před 53 lety. V jejím snižování jsme zaostali tak, že denně odpracujeme o hodinu více než Němci, průměrný Evropan z práce odchází každý den o půl hodiny dřív než Češi.

Práce musí člověka uživit, aby nebyl nucen vyhledávat přivýdělky nebo přímo druhé zaměstnání. Nejenom že trávíme v práci spoustu času, ale navíc i za nuzné mzdy. Polovina zaměstnanců nedosáhne ani na 31 tisíc hrubého, téměř 600 tisíc lidí nebere ani 20 tisíc hrubého. Česko dohání západoevropské mzdy tak pomalu, že si můžeme o podobné životní úrovni nechat zdát my i naše děti. Hospodářský výkon máme tříčtvrtinový oproti Německu, ale mzdy jen poloviční, takže tu pro další růst mezd je obrovský prostor. Co nezůstane v Česku na mzdách, odeče na ziscích přes nadnárodní korporace do zahraničí. Česká minimální mzda přitom pořád ještě nedosahuje ani hranice chudoby, která činila 13 640 Kč čistého pro jednotlivce. Mzdové minimum patří mezi nejnižší v celé Evropě: relativně k příjmovému mediánu má nižší minimální mzdu jen Irsko. V přepočtu na eura vychází na 3,42 eura na hodinu, přitom je před námi Slovensko s 3,58 eura, Polsko s 3,64 eura, ale i Estonsko, Litva nebo Slovinsko.

Svět práce prochází hlubokými změnami. S rostoucí flexibilitou v podobě práce na dohody, tzv. švarcsystému, prostřednictvím agentur nebo online platform bohužel klesají sociální jistoty pracovníků. Ti jsou pak hůře zabezpečeni v případě nezaměstnanosti, nemoci své nebo svého dítěte a dokonce i ve stáří. Sociální stát nesmí zaostávat za změnami světa práce, naopak musí jít s dobou.

Pracovní doba

- 1) Pracujeme, abychom se uživili. Nežijeme, abychom jen pracovali. Od ledna 2023 zavedeme **pět týdnů dovolené** pro všechny. Více než současné zákonné 4 týdny dovolené již platí pro tři čtvrtiny zaměstnanců, zbylá čtvrtina je tak znevýhodněna oproti ostatním. Ve většině evropských států (mimo jiné i na Slovensku) jsou pouhé čtyři týdny dovolené minulostí.
- 2) Postupně budeme zkracovat pracovní dobu. Nejpozději od ledna 2025 **omezíme pracovní dobu** na 35 hodin týdně, a to bez krácení mzdy. Cílem sociální demokracie je zavést nejpozději do roku 2030 čtyřdenní pracovní týden. Chceme tak zvýšit produktivitu práce po vzoru západní Evropy a vydat se cestou udržení vysoké zaměstnanosti v éře digitalizace a automatizace. Firmy mohou nadále vyžadovat po svých zaměstnancích vyšší počet odpracovaných hodin, ale za každou odpracovanou hodinu navíc bude zaměstnanec ze zákona náležet 50% příplatek za přesčas.
- 3) Zavedeme **institut náhradního volna za státní svátky**. Pokud vyjde den státního svátku na víkend, pracovní volno zaměstnancům připadne na nejbližší pracovní den. Pro zaměstnance, kteří musí i přesto pracovat, prosadíme stoprocentní příplatek.
- 4) Prosadíme **právo na nedostupnost** mimo pracovní dobu jako ochranu před digitálním otrokářstvím. Pracovní doba má být pevně ohraničena a zaměstnanec musí mít prostor i na volný čas a odpočinek. Zaměstnavatel nemůže vymáhat splnění úkolů zadaných mimo standardní pracovní dobu. Tím pomůžeme zejména lidem, kteří musí být dnes doslova přikováni k mobilním telefonům, aby nepropásli pokyny nadřazených v jakoukoliv denní a noční hodinu.

Mzdy a cena práce

- 5) **Minimální mzda** má umožnit důstojný život. Každý, kdo pracuje, musí ze své mzdy vyžít. Od ledna 2022 chceme minimální mzdu 18 tisíc Kč a od ledna 2023 zvedneme minimální mzdu na 20 tisíc Kč a zákonem zaručíme její pravidelné navyšování, aby činila minimálně 50 % průměrné mzdy předchozího roku nebo 60% mediánové mzdy. Přesně tak to navrhla Evropská komise. Růst minimální mzdy tím bude předvídatelný i pro firmy. Zvýšení minimální mzdy se odráží i v růstu dalších mezd, zejména zaručených mezd a průměrné mzdy, a prospívá tak všem pracujícím. Je to dobrý nástroj státu, jak zvyšovat životní úroveň pracujících. V dlouhodobém horizontu pak chceme, aby minimální mzda rostla a dosáhla úrovně tzv. důstojné mzdy, která pokrývá spravedlivé a férové nároky zaměstnanců na zajištění materiálních podmínek pro kvalitní život.
- 6) Koronakrize nesmí vést ke stagnaci českých mezd. Skrze strategickou hospodářskou politiku, podporu národního hospodářství, zvyšování minimální mzdy a platů ve veřejné sféře chceme, aby v roce 2025 dosáhla **průměrná mzda 45 tisíc korun**. Reálná mzda musí předbíhat růst cen.
- 7) Navýšíme a zmodernizujeme **zaručené mzdy** tak, aby odpovídaly struktuře moderního trhu práce a podporovaly růst mzdové úrovně v celé ekonomice. Měl by snad automechanik pobírat 18 500 Kč hrubého, mzdová účetní 20 500 Kč a lékaři 27 500 Kč? Zjednodušíme a zpřehledníme zařazování prací do jednotlivých kategorií. Výši zaručených mezd nebude možné obejít nižšími mzdami sjednanými v kolektivních smlouvách. Jednou je mzda zaručená, tak musí také platit.
- 8) **Mzdové rozdíly žen a mužů** jsou v České republice pětínové a téměř nejvyšší v celé EU. Nízké mzdy pak znamenají nízký důchod. Důvodem je nízká úroveň sladování práce a rodiny. Kromě podpory pracujících rodin zavedeme bezplatné kurzy platového vyjednávání na Úřadech práce a povinnost firem pravidelně hodnotit mzdové rozdíly žen a mužů. Zároveň v zákoníku práce výslovně zakážeme sjednávat doložky o platové mlčenlivosti. Prosadíme **povinnost zaměstnavatelů u každé zveřejněné nabídky práce uvést nabízenou výši platu**. Zaměstnavatelé následně zájemcům o pracovní pozici nebudou smět nabídnout nižší částku, než byla zveřejněna. Tímto opatřením přispějeme k vyrovnání vyjednávacích pozic zaměstnavatelů a zaměstnanců, čímž přispějeme k férovějším podmínkám na trhu práce.
- 9) Prosadíme povinnost zaměstnavatelů **pravidelně zveřejňovat poměr mezi průměrným příjmem řídicích pracovníků a průměrným příjmem vypláceným ve firmě**. Posílíme tak informovanost zaměstnanců o finanční situaci podniku, což je nutné pro férové vyjednávání o mzdách.

Práva zaměstnanců

- 10) Práva zaměstnanců jsou stejně zásadní jako ochrana majetku či vlastnictví. Je nutné jejich důsledné vymáhání. Proto posílíme kontrolní pravomoci **Státního úřadu inspekce práce**. V zákoně redefinujeme pojem nelegální práce a zavedeme pojem nehlášená práce (krácení odvodů, vyplácení minimální mzdy a zbytek na ruku, identifikace švarcsystému), tak aby byly jednodušší prokázat.
- 11) V Česku je bezprecedentně nízká ochrana dodržování zákoníku práce vůči zaměstnancům. Lidé nemají šanci bránit se proti pozdnímu vyplácení mezd nebo jejich úplnému nevyplácení, nezákonnému propuštění apod. Právní ochrana je velmi drahá, doba soudních řízení dlouhá a výsledek nejistý. Proto po vzoru německých *Arbeitsgerichte* nebo britského *Employment tribunal* zřídíme tzv. **pracovní soudy**, které budou zajišťovat pracovní-právní poradenství pro lidi s nízkými příjmy a ve zrychleném režimu rozhodovat pracovní-právní spory.
- 12) **Dohody o provedení práce či o pracovní činnosti** umožňují flexibilitu ale i nulovou sociální ochranu zaměstnanců a také obcházení solidárních systémů státu. V době pandemie se

desetitisíce dohodářů ocitly bez sociální ochrany, a tudíž bez nároku na státní kompenzace. Proto **zakotvíme moderní pracovní úvazek**, který by nahradil pracovní dohody, eliminoval tzv. švarcsystém, a přinesl větší flexibilitu v zaměstnávání, ale zároveň zajistil sociální zabezpečení zaměstnance.

- 13) Veškeré typy pracovních úvazků budou zahrnovat výrazné **příplatky za práci přesčas, přes svátky a v nočních hodinách**, aby nedocházelo k příjmovému znevýhodnění jednotlivých zaměstnanců. Státní úřad inspekce práce bude dohlížet na důsledné uplatňování těchto příplatků.
- 14) Zamezíme řetězení **pracovních smluv na dobu určitou**, které zvyšuje nejistotu zaměstnanců a znemožňuje dlouhodobé plánování či kariérní růst. Omezíme opakování smluv na dobu určitou ze dvou pouze na jedno opakování u daného zaměstnavatele a snížíme jejich délku ze tří na dva roky.
- 15) Regulace **agenturního zaměstnávání** je nezbytná pro narovnání pracovních podmínek zaměstnanců. Není možné, aby firmy šetřily náklady tím, že poptávají levnou a často prekarizovanou práci od agentur. Zakážeme agenturám práce zprostředkovávat práci cizinců a omezíme činnost agentur na zprostředkování dočasné práce. Chceme přísnější postihy za nedodržování pravidel, přímou odpovědnost jednatelů, a to včetně zákazu činnosti. Velkým problémem jsou především zastřené agentury práce. Takové firmy nebudou tolerovány. Zodpovědnost za nelegální činnost musí nést i jejich odběratelé. Omezíme také poměr agenturních zaměstnanců v každé firmě na maximálně 10% ve vztahu ke všem zaměstnancům daného podniku. Vykorišťování zaměstnanců a mzdový závod ke dnu se nesmí nikomu vyplatit.
- 16) **Švarcsystém** zneužívají firmy, aby šetřily personální náklady. Především tím ale trpí zaměstnanci. Nemají nárok na nemocenskou, mají výhled na mizerný důchod, placená dovolená či ošetřovné pro ně neexistuje. Proto chceme změnit legislativu v oblasti nelegálního zaměstnávání tak, aby byl švarcsystém i další formy nelegální práce snadno prokazatelné a firma mohla být rychle potrestána. K tomu přispějí i nově zřízené pracovní soudy a efektivní kontrolní činnost Státního úřadu inspekce práce. S tím souvisí i **regulace sdílené ekonomiky**. Tento systém nabízí sice levnější služby, ale za cenu chudoby jejich zaměstnanců. Po vzoru Velké Británie a dalších zemí chceme, aby firmy sdílené ekonomiky své zaměstnance regulérně zaměstnávaly a nepředstíraly, že se jedná o živnostníky. Bez dodržování férových pracovních podmínek nebudou mít tyto firmy možnost na českém trhu působit.
- 17) V některých firmách, jako je například Amazon, je pracovník trvale pod dohledem. To umožňuje na něj stupňovat nátlak či dokonce šikanu. Ani ve vězení není nepřetržitý dohled. Rozbor big data o pracovníkovi umožňuje proniknout hluboko do jeho soukromí. Nadto digitální dohled snižuje možnosti kolektivní akce. Zákonem proto omezíme **on-line kontrolu zaměstnanců na pracovišti**. Připustíme jí pouze z důvodů ochrany bezpečnosti a zdraví při práci.
- 18) Do Zákoníku práce zapracujeme **moderní úpravu práce z domova (home office)**, kde bude jasné, že se zaměstnavatel bude podílet na vyšších nákladech na energie zaměstnance spojené s prací z domova, nebo také na nákladech na telefonní a počítačové vybavení. Jasně stanovíme odpovědnost za pracovní úrazy, které se staly během práce z domova.
- 19) Rok pandemie a uzavřených škol nastínil některé slabiny sociální ochrany. Jednou z nich je znevýhodnění živnostníků, kteří si dobrovolně platí nemocenské pojištění, ale nemají nárok na ošetřovné. Zavedeme proto **možnost čerpat ošetřovné na člena nebo členky rodiny i pro OSVČ**, kteří si platí nejméně tři měsíce nemocenské pojištění, a to za stejných podmínek jako zaměstnanci.
- 20) Zasadíme se o připojení České republiky **k Úmluvě o pracovnících v cizích domácnostech**, kterou přijala Mezinárodní organizace práce v roce 2011 a její zásady promítneme do pracovního práva.

Zaměstnanost

- 21) Znovuzavedeme **povinnost firem hlásit úřadům práce volná pracovní místa**. Cílem je, aby úřady práce měly naprostý přehled o dění na trhu práce a mohly všem uchazečům nabízet kvalitní pracovní místa. Úřady práce nesmí sloužit jako odkladiště neatraktivních pracovních míst nebo jako čekárna pro levnou pracovní sílu ze zemí mimo Evropskou unii. Chceme, aby úřady práce byly místem důvěry a pomoci. Transformujeme úřady práce od pouhého místa sloužícího k vyplácení sociálních dávek k modernímu úřadu, který lidi připraví na změny spojené s automatizací a digitalizací.
- 22) I v dobách hospodářského rozkvětu a prosperity mají **lidé starší padesáti let** velmi těžké postavení na trhu práce. Když o práci přijdou, složitě si hledají kvůli předsudkům zaměstnavatelů práci novou. Proto zvýšíme jejich ochranu na trhu práce. Firmám budeme poskytovat náborové **příspěvky za zaměstnání lidí starších 50 let s pracovní smlouvou na dobu neurčitou**. V Zákoníku práce pro lidi nad 50 let prodloužíme výpovědní lhůtu na dvojnásobek, aby je před propouštěním více ochránila.
- 23) **Podpora v nezaměstnanosti** má být vyplácena od prvního dne, bez ohledu na vyplacené odstupné. Odstupné nemá sloužit jako náhrada za vyplacené dávky v nezaměstnanosti. Podporu v nezaměstnanosti navýšíme na úroveň před Drábkovými reformami.
- 24) **Sociální dialog a kolektivní vyjednávání** je moderní způsob, jak ovlivnit podmínky na trhu práce, a je na vysoké úrovni v řadě západních zemí. Je to nejlepší cesta, jak hlídat dodržování Zákoníku práce a chránit zájmy zaměstnanců. V České republice si zaslouží významně posílit. Zavedeme zaměstnanecké spolurozhodování jak o každodenním provozu, tak při jeho strategickém dlouhodobém směřování prostřednictvím paritního zastoupení odborů v dozorčích radách. Zvýšíme částku na odpočet z daní při členství v odborové organizaci. Podpoříme tak zájem lidí o práci v odborech a motivujeme zaměstnance k zájmu o chod podniku, ve kterém pracují. Zajistíme závaznost kolektivních smluv vyššího stupně a posílíme vliv podnikových odborů na rozhodování o činnosti firmy po vzoru německých podnikových rad. Upravíme zákoník práce tak, aby zaměstnavatelé měli povinnost odborové organizace informovat o větších investičních projektech a dalších záměrech podniku. U firem nad dva tisíce zaměstnanců, které mají pro ČR ale i jednotlivé kraje strategický význam, nebude možné zástupce zaměstnanců v dozorčí radě firmy přehlasovat. Posílíme roli zástupců zaměstnanců v případě tzv. žluťáckých odborů, vykonávajících odborovou činnost na popud zaměstnavatele, či v případě nechuti zaměstnavatele se jakkoliv s odbory dohodnout.
- 25) Ne všichni zaměstnavatelé musí žít pro co nejvyšší zisk. Některé činnosti jsou veřejně prospěšné nebo sociálně zodpovědné, i když na nich nikdo zásadně nezbohatne. Zároveň v České republice chybí systém zaměstnávání pro osoby dlouhodobě obtížně zaměstnatelné. Proto prosadíme **zákon o sociálním podnikání, resp. o sociálních družstvech**. Sociální podniky budou spolupracovat s Úřadem práce s cílem dlouhodobě zaměstnat osoby, které vykonávají veřejně prospěšné práce.
- 26) Zřídíme **veřejnoprávní úrazovou pojišťovnu** namísto současného provozování pojištění pracovních úrazů a nemocí z povolání dvěma vybranými komerčními pojišťovnami. Zavedeme komplexní systém prevence a rehabilitace poškození zdraví z práce. Úrazové pojištění je jako povinné 27 let řešeno podzákonnou právní normou. Pojišťovny nenesou žádné riziko, přebytkový výsledek (cca 48 % vybraného pojistného) je převáděn do státního rozpočtu bez účelového určení. Systém nesplňuje základní požadavky z hlediska podpory prevence a rehabilitace poškození zdraví z práce a snižování celkových sociálně-ekonomických dopadů.

Rekvalifikace a vzdělávání

- 27) Provedeme zásadní změnu Úřadu práce a jeho kompetencí v oblasti poskytování odborného poradenství pro různé skupiny obyvatel, nezaměstnané i pracující. Chceme, aby úřady práce byly místem důvěry a pomoci. Transformujeme úřady práce od pouhého místa sloužícího

k vyplácení sociálních dávek k modernímu úřadu, který lidi připraví na změny spojené s automatizací a digitalizací. Ve spolupráci s tripartitou a středními a vysokými školami připravíme **system rekvalifikací** pro lidi ohrožené ztrátou zaměstnání s kapacitou až 200 tisíc rekvalifikací ročně. Tyto rekvalifikace kvalitativně změním tak, aby lidi skutečně připravovaly na budoucnost, a pokud to bude žádoucí, posílím je také o sociální práci či poradenství. Provedeme zásadní aktualizaci regulovaných povolání Národní soustavy povolání a Národní soustavy kvalifikací, reagující na vyvolané změny na trhu práce, jako dopady digitalizace, Společnost 4.0 a pandemie COVID-19.

- 28) Zavedeme **osobní vzdělávací konta s cílem podpory celoživotního či profesního vzdělávání** pro ty, kteří nejsou bezprostředně ohroženi ztrátou zaměstnání. Každý zaměstnanec bude mít finanční obnos, který bude moci využít na své celoživotní vzdělávání. Využíváním vzdělávacích kont budou získávat či prohlubovat svoje znalosti a dovednosti, čímž se zlepší jejich pozice na trhu práce pro ně samotné i zaměstnavatele. Vzdělávání bude důležité v oblasti digitálních kompetencí, schopnosti týmové práce, schopnosti kriticky uvažovat a obstarávat si informace. Nepostradatelná je také finanční, mediální a občanská gramotnost.
- 29) Budeme prosazovat snížení DPH na všechny **akreditované programy celoživotního vzdělávání**.
- 30) Podpoříme **system stáží u státních organizací pro seniory a seniorky**. Podpoříme tím mezi-generační výměnu zkušeností i integraci těchto osob do společnosti i zpět na trh práce. Stát tak bude lépe připraven na změny spojené se stárnutím společnosti.

SOCIÁLNÍ SYSTÉM JAKO TRAMPOLÍNA

Sociální systém nespočívá v pasivní výplatě sociálních dávek, ale je podanou pomocnou rukou lidem v obtížných životních situacích. Sociální dávky doprovázené sociální prací mají pomoci lidem odrazit se z obtížné životní situace zpět do normálního života. V Česku máme 11 pojistných a 8 nepojistných dávek. Roční výdaje na veškeré sociální dávky činí 700 miliard, což představuje 37 % výdajů státního rozpočtu. Z více než tří čtvrtin jej však tvoří důchody. Samotné sociální dávky bez důchodů – ať státní sociální podpora jako rodičovský příspěvek, dětské přídatky, příspěvek na péči nebo pomoc v hmotné nouzi – odpovídají méně než 9 % výdajů státního rozpočtu. Ve srovnání s ekonomickou výkonností země pak dávky odpovídají méně než 3 % HDP. Celkové výdaje na sociální oblast jsou u nás 8. nejnižší v Evropské unii. Podprůměrné jsou v Česku i výdaje na starobní důchody. Na politiku zaměstnanosti vydává Česko téměř nejméně z celé EU – za námi je jen Malta a Rumunsko. Aby trampolína skutečně fungovala, musí být pevně ukotvená a bez děr. Lidé v ní nesmí uvíznout bez šance vyhoupnout se opět nahoru. To stejné platí pro sociální systém.

- 31) **Zreformujeme systém sociálních dávek.** Současné testované dávky hmotné nouze a státní sociální podpory (příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení, příspěvek na bydlení) zjednodušíme a sloučíme v jeden základní, na majetek testovaný základní příjem. Výše základního příjmu bude nastavena tak, aby zajišťovala důstojné základní podmínky pro život – bydlení, živobytí, potřeby dětí. Výše základního příjmu bude lineárně klesat se zvyšujícími se ostatními příjmy rodiny. Díky tomu nevznikne žádná příjmová mez, při níž by rodina ztratila najednou nárok na výplatu základního příjmu, a bude tak motivována k úsilí o další příjmy. Mimořádná okamžitá pomoc bude vyplácena jako půjčka, která bude splácena přiměřenými splátkami, případně sráženy ze základního příjmu.
- 32) **Navýšíme počty sociálních pracovníků** tak, aby se sociální práce dostalo všem se sociálními problémy, kteří takovou podporu potřebují. Chceme, aby sociální práce byla standardní cesta, jak pomoci lidem ven z jejich dlouhodobých problémů. V případě dlouhodobých nebo čtenějších sociálních problémů úřad práce sestaví akční plán s povinnostmi pro dospělé členy domácnosti nejen v oblasti zaměstnanosti, ale i k řešení bydlení, dluhů, závislostí, domácího násilí a dalších sociálně-patologických jevů, případně školní docházky. Neplnění plánu bude sankcionováno snížením základního příjmu nepostihujícím děti a neohrožujícím bydlení rodiny. Za účelem zajištění motivace se plnění a případné sankce budou posuzovat průběžně každý měsíc. Za normální a žádoucí situaci však považujeme, aby všichni zdraví lidé pracovali a posílali své děti do školy.
- 33) **Sociální podpora jednotlivců i rodin** musí držet krok s růstem životních nákladů. Proto v příslušné legislativě zavedeme automatický valorizační mechanismus u všech nepojistných dávek, který zajistí plnění jejich základní funkce sociální ochrany v čase. Vedlejším efektem automatického valorizačního mechanismu má být fakt, že parlamentní debata bude vedena o podstatnější aspekty změn zákonů namísto handrkování, o jaké částky mají být dávky valorizovány.
- 34) Legislativně upravíme možnost, aby **obce dostávaly pravidelně data** o poskytnutých sociálních dávkách a vykonané sociální práci. Obce tak budou mít lepší přehled o sociálních problémech na svém území.
- 35) Ve **vyloučených lokalitách personálně zásadně posílíme** Úřady práce a sociální práci na obcích i asistenty prevence kriminality. Na úřadech práce zavedeme dluhové poradny, které budou lidem v exekučních pastích pomáhat řešit jejich složitou životní situaci.
- 36) Zefektivníme **lékařskou posudkovou službu**. Zkrátíme zákonné lhůty na posouzení ze 75 na maximálně 60 dnů. Činnost lékařské posudkové služby kompletně elektronizujeme a veškeré formuláře maximálně zjednodušíme. Tam, kde to bude možné, zavedeme možnost podat si spojenou žádost o posouzení na více dávek.

-
- 37) **Dávky na bydlení** chceme postupně nahrazovat státním, nájemním bydlením, které bude stát poskytovat za jasně definovaných podmínek v rámci Státního fondu budoucnosti (viz kapitola Bydlení).
- 38) Od roku 2023 zajistíme, aby podmínkou čerpání dávek na bydlení byl souhlas se zveřejněním majitele dané nemovitosti. Úřady práce tak budou **každé čtvrtletí zveřejňovat všechny fyzické či právnické osoby vlastníci více než tři byty po celé ČR**, na které jsou čerpány dávky na bydlení. Očekáváme tak veřejnou debatu nad skutečnými beneficienty obchodu s chudobou.

PODPORA RODIN

Rozhodnutí založit rodinu nesmí přivést lidi do chudoby. Není možné, aby lidé neměli děti kvůli tomu, že mají strach, jak utáhnou rodinný rozpočet. Pro mladé rodiny přitom pořízení dítěte znamená propad životní úrovni až o desítky procent. Přestože porodnost stoupá a za posledních 10 let se zvýšila z 1,5 na 1,7 dítěte na ženu, Češi a Češky mají nejčastěji jedno dítě, přestože preferují děti dvě. Nižší počet dětí, které rodiče nakonec mají, je dán zejména pozdním rodičovstvím, ale také špatnou finanční a bytovou situací.

Je nepřijatelné, aby lidé neměli děti kvůli tomu, že mají v peněžence málo peněz nebo že nejsou v jejich okolí volné školky. Děti jsou naše budoucnost. Právě nedostatek míst pro malé děti do 3 let hodnotí OECD jako jednu ze slabín české rodinné politiky. V posledních letech se sice počet předškolních zařízení zvyšuje, ale mnoho rodin je zaplatit jen s obtížemi.

V minulých letech OECD také doporučovala zvyšování flexibility zaměstnání. I 90 % rodičů malých dětí by si pružnější pracovní dobu nebo zkrácené úvazky přálo. Podpora pracujících rodin ze strany státu se snižuje – přídavek na dítě dostává každým rokem méně rodin, v roce 2020 mělo nárok pouze každé desáté dítě. A je alarmující, že právě každé desáté dítě v Česku je ohroženo chudobou.

Obzvláště tvrdě dopadla aktuální pandemie koronaviru na samoživitelské rodiny – až 43 % z nich se zhoršila za poslední rok jejich finanční situace. Polovina sólo rodičů má i stabilně příjmy nižší než 20 tisíc a každý druhý nezvládá zaplatit neočekávaný výdaj, jakým je třeba nová pračka nebo lednička. Třetina pak nestačí peníze na kvalitní jídlo nebo oblečení. Potřebujeme takovou sociální podporu, která poroste s potřebami dítěte i celé rodiny.

- 39) **Zavedeme novomanželské bezúročné půjčky až 1 milion Kč pro mladé rodiny.** Za každé narozené dítě se pracujícím rodičům odepíše dluh ve výši 100 tis. Kč.
- 40) Narození dítěte představuje velkou změnu pro každou rodinu, a to se týká i životních nákladů. Lidé by neměli žít v obavách, zda tuto zátěž vůbec existenčně unesou. Od roku 2023 rozšíříme nárok na **porodné** pro všechny rodiny, ve kterých alespoň jeden rodič pracuje a zvýšíme jej na 15 tisíc korun. Pomůžeme tak rodičům zabezpečit dítě základními potřebami. Porodné se bude vyplácet na první tři děti.
- 41) Zpřehledníme a zjednodušíme systém mateřské a rodičovské. Obě dávky sloučíme v jednu. **Nová rodičovská** bude vyplácena do tří let věku dítěte ve věku 70% předchozího výdělku. Fakticky tak dojde k navýšení rodičovské na 400 tisíc Kč.
- 42) **Přídavky na dítě** nesmí být chudinskou dávkou sloužící jen sociálně slabým. Přídavky na dítě propojíme s daňovou slevou na dítě, tak aby stát nevyplácel podporu rodin přes dva velmi náročné a drahé systémy. Zavedeme po vzoru Německa a Polska přídavek na každé dítě ve výši 3 tisíc Kč měsíčně pro ty rodiny, ve kterých alespoň jeden rodič pracuje.
- 43) Budeme dále rozvíjet systém **jeslí a mateřských školek** v každé obci a zejména v regionech s nízkou dostupností předškolní péče. Do roku 2024 zavedeme zákonem garantovaný nárok na místo ve školce nebo jeslích pro všechny děti od dvou let, a to bezplatně. Zajistíme, aby byl provoz jeslí a mateřských školek zajištěn i o letních prázdninách a celkový součet výluk v kalendářním roce nepřevyšoval zákonem stanovenou roční dovolenou. Sjednotíme provoz jeslí a mateřských školek každodenně od 7 do 18 hodin, tak aby skutečně ulehčovaly sladování práce a rodiny. Najdeme způsob zajištění takového provozu bez toho, abychom přetěžovali pečující osoby či vychovatele.
- 44) Zavedeme státní podporu **sdílených pracovních míst** s cílem motivace soukromých firem, aby částečné úvazky poskytovaly. Zejména matkám s dětmi do šesti let. Stát musí jít příkladem

v poskytování sdílených pracovních míst i organizování práce z domova (home office). Využijeme zkušenosti s flexibilitou práce z doby pandemie.

- 45) Zajistíme provoz družin pro všechny děti do 10 let při každé základní škole. Každodenně budou otevřené od 7 do 18 hodin, aby skutečně ulehčovaly sladování práce a rodiny. Každá družina musí nabízet základní paletu pohybových, uměleckých a dovednostních **bezplatných kroužků**, které povedou k rozvoji všech dětí bez ohledu na příjmovou situaci jejich rodičů. Najdeme způsob zajištění takového provozu bez toho, abychom přetěžovali pečující osoby či vychovatele. Chceme, aby družiny fungovaly během letních prázdnin jako bezplatné **pří-městské tábory se spoustou sportovních, uměleckých, ale i společenských aktivit pro děti do 15 let**. Vedení táborů bude započítáváno do povinné praxe pro studenty pedagogických fakult. Nelze dopustit, aby rodiče velkou část své mzdy během letních měsíců utratili za volný čas svých dětí, které nemohou jinak zabezpečit. Celkový součet výluk v kalendářním roce nebude převyšovat zákonem stanovenou roční dovolenou.

SENIOŘI A HENDIKEPOVANÍ

Stáří nesmí být časem obav a strachu. Má to být období našeho života, ve kterém si zaslouženě užíváme odpočinku po desítkách odpracovaných let. Realita pro 2,4 miliónů starobních a 420 tisíc invalidních důchodců je ale stále jiná. Důchod nižší než 14 tisíc Kč má více než třetina seniorů. Ženy, které roky pečovaly o malé děti, jsou ve stáří „odměněny“ důchodem v průměru o 2 667 Kč měsíčně nižším (o 14 % méně). Čeští senioři také výrazně šetří na výdajích za dovolené a skoro vůbec nenavštěvují restaurace. Za německý důchod si senioři mohou nakoupit 2,5krát více než za český. V Česku jsou pak odkázáni na nákupy ve slevách, aby se svým příjmem vůbec vyžili. Ke všem starostem českých seniorů se přidává i současná krize bydlení, kdy jen ze poslední roky vzrostl o 70 % počet seniorů žijících na ubytovnách a polovina příjemců příspěvku na bydlení jsou lidé starší 65 let. Ani lidem s postižením stát nepomáhá v dostatečné míře, třetina má hluboko do kapsy, až pětina chybí potřebná zdravotní péče nebo pomůcky, skoro každému desátému pak sociální služby.

Věk odchodu do důchodu se kvůli pravicovým vládám zvyšoval, ale čas, který prožíváme ve stáří ve zdraví, zůstal stejný. Senioři tak v důchodu často prožijí až 15 let svého života s nemocí. Základem pro spokojené stáří a také pro plnohodnotný život lidí s postižením jsou i dostupné sociální a zdravotní služby. Bez zvýšení výdajů na péči a zajištění jejich udržitelnosti to ale nepůjde, Česko totiž na péči vydává stále výrazně menší podíl HDP, než je průměr EU.

Spravedlivé důchody

- 46) Nezvýšíme **věk odchodu** do důchodu nad 65 let. Nekonečné prodlužování věku odchodu do důchodu je pro nás nepřijatelné. Průměrná naděje na dožití je sice 75,3 roku pro muže a 81,4 pro ženy, ale nechceme, aby zaměstnanci po desítkách let strávených v práci byli nuceni pracovat do konce života. Starší lidé i přes nízkou nezaměstnanost práci obtížně hledají. Aktuálně je více jak pětina uchazečů o zaměstnání starší 55 let. Navíc čeští senioři prožijí průměrně až 15 let s nemocí. Pozdější odchod do důchodu tak pouze znamená, že více seniorů bude nuceno pobírat dávky.
- 47) Důchodový systém musí zůstat **pod kontrolou státu!** Zabráníme privatizaci důchodového systému, tedy závislosti seniorů na příjmech z prostředků naspořených v soukromých penzijních fondech. Jejich výnosy jsou velmi nízké, často záporné, mají vysoké náklady na svoji správu, a na rozdíl od průběžného systému nejsou imunní vůči inflaci a cenovým pohybům na burzách. Zachováme stávající průběžný systém financování starobních důchodů, tedy vyplácení důchodů z odvodů ekonomicky aktivních.
- 48) Chceme, aby platilo, že kdo celý život pracuje, bude mít **spravedlivý důchod**. Proto prosadíme naši spravedlivou důchodovou reformu a do roku 2025 zajistíme průměrný důchod ve výši 20 tisíc Kč. Zjednodušíme však architekturu současného důchodového systému na základní důchod a zásluhovou složku a systém učiníme **spravedlivější**:
  - a. Snížíme povinnou dobu pojištění z neobvykle vysokých **35 na 25 let**. Pomůžeme tak ročně až 7 tisícům lidí, kteří by jinak přišli o nárok na starobní důchod.
  - b. Z nultého pilíře bude všem starobním důchodcům s 25 lety pojištění vyplácena pevná solidární částka ve výši 28 % průměrné mzdy, tzn. v současné době 10 000 Kč. Jedná se o tzv. **základní důchod**. Pomůžeme tak 120 tisícům seniorů a seniorek, kteří mají nyní důchod nižší, zejména proto, že byli dlouhodobě nemocní nebo o někoho dlouhodobě pečovali.
  - c. Z prvního pilíře bude vyplácena zásluhová částka, která bude odpovídat délce pojištění a výši vyměřovacích základů, ze kterých bylo odváděno pojistné.

- d. Zavedeme tzv. **výchovné**, tj. že stávající i budoucí důchodce oceníme 500 Kč měsíčně za každé vychované dítě (nejvýše však tři). Částku dostane ten z rodičů, který převážně o děti pečoval. Polepší si tak až 1,5 milionu žen důchodkyň, které mají kvůli péči o děti důchody v průměru nižší až o tři tisíce Kč.
- e. Ekonomicky aktivním bude za celodenní péči o děti, ale i rodinné příslušníky, započítáván fiktivní vyměřovací základ, čímž se jejich budoucí důchod zvýší.
- f. Zaměstnancům v náročných profesích, zařazeným do třetí a čtvrté kategorie podle zákona o ochraně veřejného zdraví, **umožníme dřívější odchod do důchodu** za každých 10 odpracovaných let o jeden rok. Pomůžeme tak desetitisícům lidí v nejnáročnějších profesích.
- g. **Pracující důchodci budou mít nižší daně.**
- h. Zavedeme **důchodovou kalkulačku** – systém průběžného hodnocení dob důchodového pojištění, aby si každý mohl zjistit, jaký důchod bude mít, až si o něj požádá.
- i. Budeme nadále poskytovat státní podporu účastníkům III. pilíře důchodového systému – penzijního připojištění a doplňkového penzijního spoření. Nově však zřídíme **státem organizovaný třetí pilíř s garancí výnosů**, které nebudou oslabovány každoroční inflací.
- j. Pro zajištění kontinuální práce na důchodové reformě budeme iniciovat vznik stálé nezávislé Komise pro důchodovou reformu, která bude ustavena novelou zákona o důchodovém pojištění coby součást odborného zázemí vlády.
- k. Změníme výpočet invalidních a pozůstalostních důchodů. U invalidních, vdovských, vdoveckých a sirotčích důchodů stále zůstává složitý zápočet výše příjmu do důchodu. Nastavíme solidární složky důchodu i pro tyto důchody, což umožní výpočet těchto důchodů zpřehlednit.
- l. Zkrátíme dobu penalizace u předčasných důchodů. V současné době se předčasný starobní důchod krátí za každých započatých 90 dní, které zbývají do dosažení důchodového věku.
- m. Jako další krok reformy penzí prosadíme daňovou reformu k zajištění dodatečných příjmů důchodového účtu. Solidární prvky by měly být systémově financovány univerzálními příjmy daňového charakteru ze státního rozpočtu, aby se na nich podíleli všichni občané, nikoli pouze zaměstnanci odvádějící pojistné.

Dostupná péče

- 49) Stabilizujeme **systém financování sociálních služeb**. Současný systém financování 14 různými způsoby v krajích bude nahrazen jedním centrálním systémem. Zrušíme současný dotační systém dle směrných čísel a stát převezme po vzoru školství veškeré náklady na platy a mzdy v sociálních službách, které představují 3/4 všech nákladů. Kraje, obce a zřizovatelé budou hradit ostatní náklady. Plánování kapacit a rozvoj sociálních služeb bude probíhat v součinnosti krajů a státu. Financování sociálních služeb bude mandatorním výdajem státu. Poskytovatelé musí dostatečně dopředu vědět, kolik a od koho na provoz obdrží.
- 50) Covidová pandemie nám ukázala, jak nepostradatelná, ale i podceňovaná péče je. Zaměstnancům sociálních služeb se proto musí pravidelně navyšovat **platy a mzdy**, min. o 10 % každý rok alespoň do doby, než budou srovnatelné se zdravotnictvím či školstvím.
- 51) Pracovníci v sociálních službách jsou přetížení. Máme velký počet klientů na málo pečovatelského a zdravotnického personálu. Jedna pečovatelka v domově pro seniory má na starosti až 20 klientů. Kvalita péče poté klesá, zaměstnancům hrozí vyhoření. Zavedeme proto **závazné**

personální standardy ve všech sociálních službách, které povedou ke zvýšení kvality života pečujících i klientů.

- 52) **Zavedeme pečovatelskou mzdu** jako alternativu k příspěvku na péči pro lidi s těžkou nebo úplnou závislostí. V Česku neformálně pečuje dle odhadů přes dvě stě tisíc osob. Příspěvek na péči v těžkém a úplném stupni závislosti pobírá přes 140 tisíc osob. Neformálně pečující osoby se ocitají v nejistém postavení, více než dvě třetiny z nich jsou ženy starší 50 let a s nárůstem potřeby a intenzity péče opouštějí svá zaměstnání. Chceme, aby neformální péče těch, kteří se starají o své blízké (např. senior nebo osoba se zdravotním postižením), a státu tak šetří nemalé finanční prostředky, společnost ocenila. Zajistíme, aby pečující osoby nebyly odkázány na dávky a po celoživotní péči měli šanci na spravedlivý důchod.
- 53) První razantní dopady stárnutí obyvatel se u nás projeví již za 15 let. Náklady sociálních služeb, ale také příspěvku na péči se oproti dnešku zvýší 6krát. ČSSD nechce, aby se enormně zvyšovala spoluúčast našich občanů a odmítá, aby sociální služby byly pouze pro bohaté. **Po vzoru Německa zavedeme pojištění na péči**, které zajistí, aby klienti sociálních služeb nedopláceli několik desítek tisíc korun měsíčně za poskytnutí péče. Pojištění na péči bude fungovat podobně jako zdravotní pojištění a díky tomu nedojde k omezování péče nebo snižování kvality sociálních služeb.
- 54) Budeme **rozšiřovat síť pobytových i terénních sociálních služeb a zvyšovat jejich kvalitu**. Zajistíme, aby sociální služby byly dostupné po celé zemi, včetně menších měst a obcí. Zajistíme dostatek **investičních prostředků na výstavbu** nových domovů pro seniory komunitního typu tak, abychom byli připraveni na stárnutí populace a narůstající potřebu péče. Navýšíme objem prostředků na investice na pět miliard Kč ročně, což ročně navýší nové kapacity domovů o dva tisíce lůžek.
- 55) Podpoříme **rozvoj komplexních služeb pro lidi s poruchou autistického spektra, Alzheimerovou chorobou**, ale také péče o lidi se specifickými diagnózami v krajích. Zřídíme v každém kraji alespoň tři takováto centra.
- 56) **Zmodernizujeme a zpřístupníme dlouhodobé ošetřovné**. Prodloužíme vyplácení dlouhodobého ošetřovného až na 6 měsíců. Pokud se budou starat o malé dítě, bude to až devět měsíců. Zkrátíme podmínku hospitalizace ze 7 na 4 kalendářní dny, u osob v nevléčitelném stavu zrušíme podmínku hospitalizace úplně. O dávku bude možné žádat i po ukončení hospitalizace, nikoli rovnou v nemocnici. Zároveň zákonem zavedeme po vzoru rodičovské dovolené garanci původního pracovního místa pro toho, kdo se rozhodne v rámci dlouhodobého ošetřovného pečovat.
- 57) **Propojíme sociální a zdravotní služby** (tzv. dlouhodobou péči), aby měli klienti zdravotních a sociálních zařízení dostupnou totožnou zdravotní a sociální péči bez rozdílu, ve kterém typu zařízení se právě nacházejí. To samé je nutné propojit i v terénu. Prosadíme zákon o dlouhodobé péči, který propojí zdravotní i sociální oblast, tak aby nebyla zdravotní péče v sociálních službách podfinancována, a dále zakotví role pojišťoven a všech dalších aktérů v systému.
- 58) Lidé chtějí umírat **v domácím, resp. v důstojném prostředí**. To dnešní Léčebny dlouhodobě nemocných nespĺňují. Zajistíme tedy v každém kraji minimálně čtyři „kamenné“ hospice a současně legislativně ukotvíme domácí hospicovou péči, tak aby bylo konečně dořešeno její financování a aby lidé, pokud to je možné, mohli zůstat na konci své životní pouti v domácím prostředí mezi svými blízkými.

DOSTUPNÉ BYDLENÍ

Snad každý zná ve svém okolí někoho, komu se zvyšuje nájem, kdo nedosáhne na hypotéku nebo kvůli nedostupnému bydlení odkládá založení rodiny. Za posledních 10 let vzrostly ceny nemovitostí o více než polovinu, v největších městech pak přijde pořízení bytu až na dvojnásobek. Dovolit si vlastní bydlení je tak pro mnoho lidí luxusem. Pro mladé lidi je získání vlastního bydlení bez pomoci rodičů čím dál obtížnější. Na koupi bytu potřebujeme více než 11 ročních příjmů, což je nejvíce ze států EU! Navíc až polovina nově postavených bytů končí u investorů nebo spekulantů.

Absence bytové politiky svírá rodiny v nájemním bydlení v kleštích – vlastní bydlení je pro ně čím dál méně dostupné, přitom rostoucí nájem často převyšují růst jejich příjmů. Průměrné nájemné u nás vzrostlo oproti evropskému průměru dvojnásobně. Čtvrtina rodin s dětmi navíc žije v malém nebo nekvalitním bydlení, problémy mají především samoživitelky nebo osamělí senioři.

Nůžky mezi vlastníky bydlení a lidmi v nájmu se tak rozevírají. Téměř tři pětiny lidí žijí ve vlastním bydlení, další pětina splácí hypotéku. Přitom v Německu nebo Rakousku bydlí v nájmu daleko více lidí, velká část z nich pak dosáhne na obecní nebo zvýhodněné byty. Bydlení se musí stát dostupným standardem pro všechny, a nikoli nedosažitelným snem.

- 59) Prosadíme **zákon o veřejně prospěšných bytových společnostech**. Díky tomu mohou nové byty zlevnit až o 30 %. Zejména však tento model umožní během dvou až tří let od nabytí účinnosti zákona stavět 12 až 15 tisíc bytů ročně. Princip zákona je totiž postaven na tom, že si neziskové společnosti půjčují peníze na výstavbu bytových domů od bank.
- 60) Zřídíme **Státní bytový fond, který bude skupovat byty na trhu a pronajímat je za normální ceny** například seniorům, samoživitelkám, hendikepovaným, mladým rodinám s dětmi nebo i státním zaměstnancům jako jsou hasiči, poštáči, policisté, knihovníci či pečovatelky. Učiníme tak bydlení dostupným. Ročně chceme do Státního bytového fondu alokovat rozpočet na dávky na bydlení, v současnosti tedy cca 10 miliard Kč s ambicí dávky na bydlení postupně státním nájemním bydlením nahradit. Dalšími úkoly Státního bytového fondu bude eliminace vyloučených lokalit a obchodu s chudobou, který na dávkách na bydlení parazituje a celý problém umocňuje. Samotné obce totiž na obchod s chudobou finančně nestačí a čekají na razantní zásah státu. Třetím cílem Státního bytového fondu by měla být také rekonstrukce zchátralých budov uprostřed měst a obcí a jejich přestavba na státní nájemní bydlení. V neposlední řadě by mohl Státní bytový fond skupovat bývalé hotely, vybudovat z nich garsonky a vnést tak život do vyprázdněných městských částí. Aby se zamezilo jakémukoliv ne hospodárnému nakládání s veřejnými prostředky českého daňového poplatníka, bude hospodaření Státního bytového fondu pod neustálou kontrolou veřejnosti i státní správy a bude spravován s maximální transparentností.
- 61) **Zavedeme pokutu za dlouhodobě prázdné byty**. Byty mají sloužit k bydlení a nikoliv jako investice či dokonce spekulace. Vyšším zdaněním opuštěných či prázdných nemovitostí zabráníme spekulativnímu chátrání domů a budov ve městech i vytváření nemovitostních bublin. Vyšší zdanění prázdných bytů se nebude týkat bytů, které chystají obce k rekonstrukci.
- 62) V centrech velkých měst slouží činžovní domy místo k bydlení jako kanceláře. Spekulanti nechávají domy chátrat anebo je krátkodobě pronajímají turistům, kteří si přijíždí do Čech pořádně užít. I proto explodují ceny za bydlení a lidé se musí stěhovat z center měst, která kvůli tomu fakticky umírají, na předměstí. Ta fakticky umírají. Turisté jsou vítáni, patří ale do hotelů. Zákonem budeme **regulovat služby typu Airbnb**, tedy ty, které slouží k jiným účelům než je dlouhodobé bydlení. Po vzoru západní Evropy stanovíme jasná daňová pravidla pro krátkodobé turistické pronájmy tak, aby majitelé byli motivováni k dlouhodobým pronájmům. Po covidové krizi se musí do měst vrátit opravdový, sousedský život.

- 63) Zavedeme **novou koncesovanou živnost** „pronájem více než tří bytů“. Tato regulace pomůže zkrotit nejen služby typu Airbnb, ale i bobtnající obchod s chudobou.
- 64) Nedovolíme, aby v zimě **lidé bez domova umrzali v České republice v 21. století na ulicích**. Vytvoříme speciální dotační titul, který pomůže obcím vracet cca 25 tisíc českých občanů bez domova zpět do života, a to kombinací sociální práce a sociálního bydlení. Je to humánní a sociálně-demokratické a pro stát v každém ohledu výhodné.
- 65) Obce mají vědět, kdo na jejich území bydlí a pro kolik lidí zajišťují služby. V České republice můžete mít v občanském průkazu vcelku libovolnou adresu. Nezáleží přitom ani trochu na tom, kde doopravdy bydlíte. Lidé si snadněji seženou bydlení, když bude platit **povinnost hlásit adresu trvalého pobytu** tam, kde člověk skutečně bydlí. Zmizí tak i šikana nájemců, kterým pronajímatelé zakazují, aby si po podpisu nájemní smlouvy zapsali adresu trvalého pobytu do svých dokladů.
- 66) Základní služby, občanské vybavení, nízká energetická náročnost budov ale i zeleň ve městě musí být v docházkové vzdálenosti od bytu, bude to **podmínka pro stavební povolení**, zvláště u nových čtvrtí ve městech a městské zástavby v satelitech. Díky tomu se sníží také emise z dopravy. Investor má i odpovědnost ke společnosti. Developeři budou mít povinnost zajistit výstavbu infrastruktury veřejných služeb, jako jsou jesle, školky, školy, zdravotnická a kulturní zařízení či parkoviště. Jejich výstavbu podpoříme. Protože i na sídlištích mají rodiče s kočárkem právo jít po chodníku.
- 67) U nájemních smluv na dobu neurčitou snížíme **maximální míru možného navýšení nájmu z 20 % na 15 % za období tři let** a stejné omezení zavedeme i u nájemních smluv na dobu určitou. **Technologie výstavby bydlení** neodpovídají 21. století. Otevřeme dveře novým perspektivním technologiím, výstavbě rodinných domků a venkovských sídel 3D technologiemi tak, jak jsou tyto projekty realizovány v zahraničí. To povede k snížení jejich pořizovací ceny či možnosti realizovat výstavbu a dostavbu svého sídla postupně podle finančních možností a rodinných potřeb. Chceme podporovat aktivitu a formy svépomoci občanů, především mladých lidí.

OCHRANA ZDRAVÍ

Bez kvalitního, dostupného a moderního zdravotnictví se v 21. století neobejdeme. Ukazuje se to hlavně dnes v době epidemické krize. Naše zdravotnictví nekolabuje díky obrovskému nasazení personálu i díky tomu, že se je podařilo uchránit před masivní privatizací a poplatky.

Systém si v porovnání s ostatními zeměmi vede dobře i přes to, že ČR dlouhodobě vydává na zdravotnictví méně peněz – jen 7,5 % HDP, zatímco Německo nebo skandinávské státy více než 10 %. I v měřítkách dostupnosti nebo kvality zdravotní péče patří čeští pacienti mezi ty nejspokojenější.

Délka života ale závisí do značné míry na tom, v jak bohatém regionu se narodíme. Očekávaná doba dožití u mužů je v bohatší Praze o čtyři roky delší než v Ústeckém kraji, kde se dožívají v průměru jen 74,5 let. Ženy v Karlovarském kraji čeká 80,7 roku, což je skoro o tři roky méně než v Praze. Souvisí s tím nejenom vyšší přítomnost rizikových faktorů, jako je obezita nebo kouření, ale také nízká zdravotní gramotnost v ČR. Jsme sice na špičce OECD v preventivním vyšetření některých typů rakoviny, ale panuje velký rozdíl mezi bohatými a chudými. Ve srovnání s občany EU umírají Češi dvakrát více na kardiovaskulární onemocnění, zvyšuje se počet úmrtí na diabetes a na rakovinu umírá každý čtvrtý Čech.

Komfort pro pacienty

- 84) Zásadně změníme systém doplatků na léky. Pacient ani ošetřující lékař dnes neví, jak vysoký bude přesný doplatek v různých lékárnách. Zavedeme povinnost lékáren zveřejnit na internetu aktuální výši doplatku na jednotlivé léky a informaci, jaký lék ze stejné skupiny je bez doplatku hrazen z veřejného zdravotního pojištění. Provedeme revizi ochranných limitů na léky a kontrolu realizace vrácení peněz od zdravotních pojišťoven. Cílem je zajistit v každém druhu léků alespoň **jeden bezdoplatkový lék**.
- 85) Zavedeme jednotný systém sledování čekacích dob na důležité zdravotní výkony s povinností zdravotnických zařízení tyto údaje zveřejňovat. Cílem je do roku 2025 dosáhnout stejně **dostupné zdravotní péče ve všech regionech naší země a zkrátit provedení lékařských zákroků o třetinu**. Pacienti nesmí čekat na výměnu kloubu nebo jinou operaci roky. Zvláštní pozornost je třeba věnovat nemocným s podezřením na zhoubný nádor. Doba objednání na vyšetření, diagnostika a rychlé zahájení léčby se stane národně sledovaným parametrem kvality péče podle jednotlivých diagnóz a odborností. Zdravotní pojišťovny tyto parametry zohlední v úhradách za péči. **Podpoříme pacientské organizace** v jejich činnosti.
- 86) Chceme zajistit zdravý život všem. Budeme cestou benefitů od zdravotních pojišťoven **odměňovat pacienty, kteří se aktivně podílejí na prevenci** obezity, kouření či nadměrné konzumace alkoholu. Chceme lépe ošetřit negativní dopady práce na zdraví, podporovat zdravý životní styl a sportovní aktivity. Prevence zdravotních obtíží musí být základním kamenem zdravotnictví. **Zvýšíme počet preventivních prohlídek** hrazených ze zdravotního pojištění, zlepšíme a zefektivníme informovanost pro pacienty. Budeme cílit zejména na prevenci onkologických, kardiovaskulárních onemocnění a cukrovky. Rakovina je příčinou každého čtvrtého úmrtí v České republice. Musíme tento nepříznivý stav změnit. Onkologická péče musí být včasné dostupná pro každého občana bez ohledu na jeho bydliště, příjem a sociální status.
- 87) Podpoříme **pro každého seniora od 65 let možnost týdenního pobytu v lázních**. Z našeho pohledu se jedná o prevenci onemocnění a podporu unikátního českého lázeňství.
- 88) Zavedeme pro zájemce **elektronickou zdravotní knížku**. Pacient musí mít možnost se rychle a svobodně dostat ke svým základním zdravotním záznamům a výsledkům různých vyšetření. Výpis ze zdravotního účtu od zdravotní pojišťovny nemá být jen pro zájemce, ale bude

automaticky elektronicky každoročně zaslán každému pacientovi. V elektronizaci zdravotnictví se však již nikdy nesmí opakovat tunelování veřejných zdrojů jako v případě elektronických zdravotních knížek IZIP.

- 89) **Chceme vrátit praktické i zubní lékaře do venkovských oblastí.** Zájemců z řad takových lékařů bude hrazeno specializační vzdělávání a ve spolupráci s kraji vybudujeme nové ordinace na venkově a v odlehlejších místech.
- 90) Celkově **zkultivujeme prostředí pro duševně nemocné**, mimo jiné rozšířením center duševního zdraví tak, aby bylo v každém městě nad 100 000 obyvatel. Konzultanti v oborech psychiatrie a psychologie musí být nepřetržitě dostupní v každém kraji republiky. Budeme podporovat aktivity neziskových organizací pracujících s duševně nemocnými. Nechceme z duševně nemocných vytvářet okrajovou skupinu společnosti.
- 91) Zasadíme se o zlepšení **podmínek pro pacienty** v oblasti zdravotně-sociálního pomezí, paliativní a hospicové péče a její návaznosti na léčbu akutních potíží.
- 92) Budeme směřovat k uzákonění **práva na eutanázii** u nevléčitelně nemocných osob. Současný stav „turistiky“ za eutanázií do zahraničí není důstojný. Předpokladem bude k dokonalé právní ošetření celého postupu tak, aby nedocházelo k zneužívání systému.

Zdravotní systém

- 93) **Zabráníme privatizaci** zdravotnických zařízení, a to především poskytovatelů akutní lůžkové péče. Chceme zákonem garantovat veřejnou síť nemocnic s celostátně platnými standardy, personálního a přístrojového vybavení. Pandemie nemoci COVID-19 ukázala, že se nám v minulosti osvědčilo nerušit přes deset tisíc akutních lůžek, jak navrhovala během Topolánkovy a Nečasovy vlády ODS.
- 94) Zajistíme **stabilní systém financování zdravotnictví**. České zdravotnictví je dlouhodobě podfinancované. Na vysoké úrovni je pouze díky jeho zdravotnickým pracovníkům. Chceme, aby podíl celkových výdajů na zdravotnictví z HDP činil nejméně 9 %.
- 95) **Snížíme počet zdravotních pojišťoven na tři** a každoročně ušetřené prostředky v řádu miliard investujeme přímo do zdravotní péče.
- 96) Musí skončit období vysokého investování do budov a vybavení a přehlížení potřeb zdravotnického personálu. Zdravotníci musí přestat hrát roli sponzorů systému. **Zavazujeme se do roku 2025 navýšit tarifní platy zdravotníků o 50 %**. Nechceme, aby nám lékaři a zdravotní sestry utíkali na Západ! Legislativně zajistíme, aby toto zvyšování bylo povinné i v soukromých nemocnicích akutní péče, pokud čerpají prostředky z veřejného zdravotního pojištění. Zavedeme pro zdravotníky lázeňské a rehabilitační programy i zvláštní příplatek, který zhodnotí délku jejich praxe.
- 97) Prosadíme **síť veřejně garantovaných zdravotnických zařízení** (ambulantní i lůžkové péče), kterou budeme garantovat dostupnost péče pro pacienty. Zároveň budeme prosazovat, aby prostředky z veřejného zdravotního pojištění byly efektivně využívány a aby se i soukromá zařízení podílela na poskytování lékařské pohotovostní služby.
- 98) Zdravotničtí pracovníci nesmí být nadále úředníky. Chceme **důslednou elektronizaci zdravotnictví a omezení zdravotnické dokumentace a výkaznictví na nutné minimum**. Elektronický recept a elektronická neschopenka, které ČSSD prosadila, musí být pouze začátek, nikoli konec elektronizace. Vykazování péče pro zdravotní pojišťovny a potřeby statistiků musí dělat administrativní síly, ne již tak vyčerpaní zdravotníci. Zavedeme proto i elektronický poukaz na vyšetření či ošetření, poukaz k transportu, poukaz na kompenzační a zdravotnické pomůcky.

- 99) Ve zdravotnictví je nutné začít **dodržovat zákoník práce**. Systém může být bezpečný pouze v situaci, kdy budou mít lékaři přiměřenou pracovní dobu, přestávky mezi směnami a budou mít čas a prostředky na aktivní odpočinek.
- 100) Do roku 2025 **zvýšíme počet studentů lékařských fakult a zdravotnických škol o 20 %**, aby bylo naše zdravotnictví připravené na stárnutí populace i případné pandemie. Zásadní je podpora specializačního vzdělávání při práci, které musí být dostupné všem zájemcům a musí být zcela zdarma. Zdravotníci se totiž nevzdělávají pro sebe, ale pro své pacienty. Neprodleně vyřešíme nedostatky ve specializačním vzdělávání, a to především léta chybějící vzdělávací programy.
- 101) **Upravíme strukturu a učební plány středních zdravotních škol**, zatraktivníme obor úpravami postavení absolventa a jeho kompetencí a umožníme studovat dále na VOŠ. Podpoříme rozvoj zdravotních sester a všech zdravotnických pracovníků úpravou náplní práce a její odpovědnosti. Podpoříme rozšíření sítě zdravotních škol tak, aby bylo umožněno dále navázat na VOŠ a získat vzdělání všeobecné sestry, a to prostřednictvím dotačních programů pro kraje.
- 102) Pandemie onemocnění COVID-19 ukázala na výrazný nedostatek vysoce specializovaných sester pro intenzivní péči. Chceme na všech vysokých zdravotnických školách **navazující magisterský obor sestry pro intenzivní péči**, po jehož absolvování bude automaticky přiznána specializovaná způsobilost. Sestrám v intenzivní péči musíme zajistit nárok na delší dovolenou, rekonvalescenční pobyty a další benefity.
- 103) Pro personální stabilizaci je nutná podpora rodin s dětmi předškolního věku pracujících ve zdravotnictví. Podpoříme při každé nemocnici akutní péče zajištění **nepřetržitého hlídání dětí v noci a o víkendu**.
- 104) V oblasti **zdravotnické záchranné služby chceme poskytovat státní podporu pro budování hustší sítě výjezdových základen v krajích**. Chceme dostatečně finančně ohodnotit rizikovitost práce výjezdových skupin a náročnost práce dispečerů na tísňové lince 155. Zřídíme leteckou záchrannou službu v Karlových Varech a ve Zlíně. Do budoucna chceme zajistit provoz letecké záchranné služby na celém území státu prostřednictvím státního provozovatele.
- 105) **Restrukturalizujeme Státní zdravotní ústav na odborné pracoviště**, které dokáže v případě zdravotních krizí vysoce erudovaně reagovat. O tomto nemohou rozhodovat politici nebo úředníci, kteří jsou v daných otázkách laici. Výrazně podpoříme pracoviště infekčního lékařství. Mnoho lůžkových infekčních oddělení zaniklo, nebo je personálně zdevastováno a přístrojově a technicky poddimenzováno. Každá nemocnice by měla mít svého konzultanta v oboru infekčního lékařství.

VZDĚLÁNÍ

Vzdělaná společnost je odolnější a soudržnější, vzdělání předurčuje životní úroveň budoucích generací. Zcela klíčová je dostupnost kvalitního vzdělání na všech jeho stupních a zásadní odmítnutí jakýchkoli pokusů o zavedení školného. Vzdělání má vedle společenské i ekonomickou funkci, proto jeho podoba musí držet krok s vývojem trhu práce. Bohužel na vzdělání jako společnost dlouhodobě šetříme. Vydáváme každoročně o 50 miliard méně, než by odpovídalo vyspělosti naší země, čímž si podřezáváme větev pod vlastní budoucností. Za poslední tři dekády jsme jen na učitelských platech „ušetřili“ 500 miliard korun, přitom kvalita vzdělání stojí a padá s dobrými pedagogy, kteří musí být adekvátně odměněni. Důsledky v podobě stárnutí pedagogického sboru a nedostatku učitelů jsou nasnadě. Průměrný věk již přesahuje 47 let a učitelský sbor dál stárne, do třech let může chybět na českých školách až jedenáct tisíc učitelů a možnost výběru kvalitních učitelů se tak zásadně snížila. A to na ně nakládáme ještě více než jinde – v průměru mají ve třídě základní školy 19 žáků, což je třetí nejvyšší počet v Evropské unii.

Vzdělání může sloužit jako sociální výtah pro děti z hůře socioekonomicky postavených rodin, ale v Česku se bohužel porouchal. Děti vysokoškolsky vzdělaných rodičů mají až čtyřikrát menší šanci na vysokoškolský titul než děti rodičů bez vysoké školy. S touto vzdělaností „setrvačností“ patříme na chvost EU spolu se Slovenskem, Rumunskem a Bulharskem. Místo talentu a snaživosti závisí výsledky školáků až ze 44 % na tom, jakou školu navštěvují. Průměr vyspělého světa je přitom jen 31 %.

Vzdělané děti

- 105) V postcovidové době zajistíme žákům, studentům i učňům širokou nabídku bezplatných doučovacích aktivit v oblastech, ve kterých budou potřebovat největší pomoc. Ať už půjde o jednorázové vzdělávací akce typu škol v přírodě, víkendové semináře nebo dlouhodobé doučovací programy, nabídneme pomoc pod vedením zkušených pedagogů na individuální bázi i v malých skupinách.
- 106) **Dostupné vzdělávání** znamená, že i v menších obcích mají děti mateřskou školu a první stupeň základní školy. Očekávaný pokles počtu dětí na základních školách využijeme ke snížení počtu dětí ve třídách o třetinu, a to i v mateřských školách.
- 107) Stanovíme povinnou školní docházku ohraničenou nikoli věkem ale **do úspěšného ukončení alespoň základního stupně vzdělávání** a tím omezíme předčasné odchody dětí ze vzdělávání. Ve vyloučených lokalitách odchází až pětina žáků ze základních škol bez úspěšně zakončené povinné školní docházky. **Žákům ze znevýhodněného rodinného prostředí** zajistíme podporu při vzdělávání i mimo hodiny školního vyučování s cílem zlepšit jejich vztah k učení i školní výsledky.
- 108) **Bezplatné obědy** ve školkách i školách zajistíme díky zvyšování objemu veřejných prostředků přerozdělovaných krajskými samosprávami na vzdělávání. Dostupné školní stravování rozšíříme i na střední školy.
- 109) Pro všechny děti z nízkopříjmových rodin zajistíme **bezplatný počítač či tablet**. Rozhodnutí o propůjčení elektronického zařízení ze sociálních důvodů bude na řediteli školy.
- 110) Vytvoříme **model propojení zájmových aktivit a vzdělávání**, aby vzdělávání nebylo na úkor sportu, pohybových aktivit nebo jiných zájmů a naopak. V rámci výuky by žáci měli **vytvořena tzv. zájmová okna** z oblasti sportu, pohybových aktivit, hudby, umění atd.
- 111) Vysokoškolské vzdělání díky nám zůstane **bezplatné**, navíc ale chceme, aby bylo i reálně dostupné pro ty studenty, kteří mají ke studiu předpoklady, ale nemají na ně dostatečné finanční

prostředky. Podpoříme rozšíření sociálních stipendií, zavedeme bezrizikové studentské půjčky na živobytí a studentské granty. **Navýšíme prospěchová a sociální stipendia a zavedeme program podpory mladých vědců**, aby své vzdělání skutečně mohli zužitkovat ve veřejném zájmu a neodcházeli z finančních důvodů do jiných profesí.

- 112) Doktorandi dnes vykonávají vědeckou činnost a vyučují, nicméně se to neodráží na jejich finančním ohodnocení. Navýšíme **doktorandská stipendia** o dalších 50 %, zhruba na 15 tisíc korun. Stipendium nemá nahrazovat mzdu nebo plat za pedagogickou činnost, doktorandi z ní budou mít další příjem.
- 113) Česká republika v současnosti nemá plošný funkční **systém ochrany dětí před šikanou** a dalšími formami násilí, zejména toho, které se děje ve virtuálním prostoru. V boji s kyberšikanou využijeme zahraniční zkušenosti i dosavadní tuzemské příklady dobré praxe a nastavíme systém tak, aby si děti i rodiče mohli být jistí, že na ně v kyberprostoru spojeném se školou nečíhá žádné nebezpečí. To je ale opravdu jen začátek. Otevřeme celospolečenskou debatu o dopadech a přínosech digitalizace na výchovu, vzdělání a rozvoj dětí, a její závěry promítneme do zákonů i strategií.

Vzdělávací systém

- 114) Kvalitní vzdělávací systém a vzdělaná společnost jsou nejlepší cestou jak omezit společenské nerovnosti a zajistit České republice v 21. století prosperitu. Budeme **dávat na školství o 1 % HDP více než dnes**, což představuje cca 50 miliard Kč navíc. Ve výdajích na školní vzdělávání se tak dostaneme na úroveň nejvyspělejších zemí. Umožní to spolu se zvýšením kvality vzdělávání i zvýšit platy všem pedagogickým a nepedagogickým pracovníkům. Průměrný plat kvalifikovaného učitele má dosahovat 130 % průměrné mzdy.
- 115) Po vzoru Německa a Rakouska zavedeme v ČR **duální vzdělávání**, které lépe propojí výuku na středních školách a učilištích a firemní praxi. Ukazuje se, že tento systém, který může v ČR pojmut až 10 % všech žáků, vede ke zkvalitnění českého školství, posílení prestiže řemesel ale také k vyšší konkurenceschopnosti českého průmyslu. Firmy si mohou díky duálnímu vzdělávání vychovat své budoucí zaměstnance, studenti zase dostávají přípravu na reálnou praxi a pobírají hodinovou mzdu a zaměstnanecké benefity.
- 116) Ve všech regionech zajistíme **srovnatelnou kvalitu vybavení** (informační technologie, laboratoře, specializované učebny), výuku v malých skupinách podporující žáky se speciálními potřebami i žáky nadané, dostupnost školy v odloučených oblastech nebo školní stravování nezatažující nízkopříjmové rodiny. To vše vyžaduje pokračovat v investicích do školství. Dnešní vzdělávací infrastruktura, včetně jídelen, sportovišť a internátů nebo domovů mládeže musí zůstat ve veřejných rukou.
- 117) Narůstající sociální nerovnosti ve vzdělání chceme snižovat **vytvořením podmínek pro týmovou práci ve škole**, učitel nemůže všechno zvládnout sám. Zajistíme předvídatelnost finančních prostředků na asistenty k zajištění jejich stability, dostatečné finance na pedagogické podpůrné intervence a posílíme pozici školních psychologů, speciálních pedagogů a školních poradenských pracovišť systémovým financováním ze státního rozpočtu.
- 118) Kritické myšlení, práce s informacemi, řešení problémů a dovednosti komunikace musí stát na relevantních znalostech. V rámci tzv. revize rámcových vzdělávacích programů (co učit) budeme ve spolupráci se školami v každé vzdělávací oblasti klást **důraz na stanovení základního, rozvíjícího a nadstavbového učiva**, aby vznikl prostor pro jeho upevňování.
- 119) Ve **vyloučených lokalitách** vytvoříme meziresortní týmy pro pomoc nízkopříjmovým rodinám – jejich problémy nemůže řešit výlučně učitel a školy. Připravíme strategii obnovy vzdělávání ohrožených skupin žáků, jejichž počet po uzavření škol vzrostl.

- 120) Do roku 2023 zajistíme informační kampaň a intenzivní veřejnou debatu s cílem posílit postavení pedagogů upevnit **odpovědnost rodičů za vzdělávání** svých dětí.
- 121) Potřebujeme zajistit **dostatek nových učitelů**, protože za poslední dekádu klesl počet absolventů vysokoškolského učitelského studia ze 13 na 8 tisíc (tedy o 40 %). A zhruba 2 tisíce z nich školství do dvou let opustilo. V řadě obcí, a dokonce i krajů navíc dlouhodobě chybějí **pedagogové pro konkrétní předměty**. Přivedeme sem učitele ne snižováním nároků na jejich odbornost, ale díky dostatečnému finančnímu ohodnocení. Pro lidi, kteří nemají učitelské vzdělání, ale učit chtějí, a mají k tomu předpoklady, zavedeme bezplatné získání učitelské kvalifikace doplňujícím pedagogickým minimem. V celé republice zajišťují nekvalifikovaní učitelé na základních a středních školách zhruba čtyři tisíce úvazků a kvalifikaci si nedoplňují kolem 2 % (zhruba 2 tisíce) ze všech učitelů. Hlavním problémem jsou však obrovské regionální rozdíly a vysoká neaprobovanost výuky. V Karlovarském kraji působí 19 % nekvalifikovaných učitelů a 8 % učitelů si kvalifikaci nedoplňuje.
- 122) Administrativní zátěž ředitelů škol snížíme **zjednodušením vykazování** v evropských i národních rozvojových projektech a personálním posílením o administrativní pracovníky z rozpočtového určení daní.
- 123) **Předškolní vzdělávání** je nejefektivnější investice s nejvyšší návratností. ČR vynakládá na předškolní vzdělávání 0,5 % HDP, průměr zemí OECD je 0,8 % HDP. Budeme usilovat o zlepšení platových podmínek učitelek a učitelů v mateřských školách jejich zařazením do vyšší platové třídy, u ředitelek mateřských škol snížením přímé pedagogické povinnosti a zařazením do 12. platového stupně. Zlepšíme také ohodnocení a profesní postavení vychovatelek a vychovatelů školních družin.
- 124) Prosadíme **vznik edice digitálních učebnic a pracovních sešitů ke všem předmětům ZŠ a SŠ** odpovídající požadavkům vzdělávacích plánů za spolupráce s odborníky a didaktických expertů. Celá edice bude volně dostupná a jako taková bude představovat alternativní zdroj informací a didaktickou pomůcku pro učitele a žáky.

PODPORA SPORTU A POHYBU

Polovina Čechů trpí nadváhou a každý pátý Čech je obézní, včetně dětí. Patříme mezi nejobéznější v Evropě a nadváha je u nás dnes nejrozšířenější v historii. Proto je důležité podporovat dennodenní pohyb a sport. Je to i příjemné trávení volného času, které posiluje soudržnost společnosti. Pohyb je také nejlepší zdravotní prevencí a může šetřit zdravotnictví enormní náklady.

- 125) Prosadíme navýšení počtu hodin tělesné výchovy ze současných dvou **na tři hodiny** týdně.
- 126) Oddíly, tělovýchovné jednoty či zájmové kroužky musí být dostupné všem dětem bez rozdílu. Zajistíme takovou finanční podporu mládežnických sportovních tělovýchovných jednot a zájmových kroužků, aby **každé dítě** se mohlo věnovat sportu či pohybovým aktivitám na základě svého talentu, zájmu, a nikoli příjmu rodičů.
- 127) **Navýšíme financování ze státního rozpočtu na vládou schválenou úroveň**, to znamená do roku 2025 minimálně ve výši 1 % celkových výdajů státního rozpočtu s cílem zlepšit sportovní infrastrukturu a zařízení pro volný čas v obcích a městech, včetně příměstských sportovišť a zajistit sport dostupný všem.
- 128) Prosadíme **bezplatné zpřístupnění volnočasových aktivit na veřejných sportovištích** pro všechny věkové kategorie obyvatel.
- 129) Transformujeme Národní sportovní agenturu v samostatné **ministerstvo pohybu a sportu**. Národní sportovní agentura je polotovar, který nezajišťuje potřebnou státní péči o podporu a rozvoj sportu dle současných požadavků EU, ale i reality v ČR.
- 130) Provedeme **osvětovou kampaň** s poselstvím, že každý člověk by se měl aktivně hýbat alespoň v rozsahu tří hodin týdně.

OCHRANA PŘÍRODY

Česká republika, střecha Evropy, byla dlouho zelenou zemí plnou vody a s běžně dostupnými přírodními zdroji pro všechny obyvatele, bez ohledu na jejich sociální status. Tato situace se však vlivem globálních změn klimatu a znečištění prudce mění. Znečištění kolem nás způsobuje v Evropě téměř pětinu všech onemocnění. Všichni se potýkáme s častějšími vlnami veder, zvyšujícími se počty lesních požárů, dlouhodobým růstem produkce odpadů. Objem vody v půdě trvale klesá. Sucho, které je ve střední Evropě nejhorší za posledních sto let, přispívá k šíření kůrovcové kalamity. Dlouhodobě dochází k postupnému úbytku zemědělské půdy.

Klimatické změny zhoršují biodiverzitu a vedou k úbytku lesů. Jsou ničivé nejen pro zemědělství a ekosystémy, ale také pro společnost a ekonomiku. Snižují kvalitu života ve městech i na venkově.

Česko je v energetice závislé na fosilních palivech, na nich stojí až 40 % energetiky. Přitom sedminu elektřiny vyrobené u nás vyvážíme do zahraničí. Příroda ale trpí u nás. Ani zvyšovat využití obnovitelných zdrojů v dopravě se nám stále nedaří. Příroda přitom není jenom ekonomický zdroj sloužící výrobě, ale výchozím předpokladem kvalitního života. Je proto nutné vystavět udržitelné a klimaticky neutrální hospodaření, podpořit zadržování vody v krajině a zajistit ekologickou diverzitu.

- 131) Zasadíme se o další **obnovu českých lesů** a jejich ekosystémů. Obnova lesů zničených kůrovcovou kalamitou nesmí proběhnout formou rychlé výsadby monokultur tak, jako tomu bylo v minulosti. Pro zvýšení odolnosti a pestrosti lesů se budou vysazovat různé typy převážně původních dřevin, uvolníme také tlak na umělé zalesňování, aby se lesy mohly obnovit vlastní silou a být tak odolnější. Naším cílem je zvýšit odolnost lesů vůči škůdcům, zvýšit stabilitu proti větru a zlepšit kvalitu půdy.
- 132) **Restrukturalizujeme státní podnik Lesy ČR** na hospodaření formou lesních závodů na území celé ČR tak, aby podporoval místní zaměstnanost a místní zpracovatele dřeva.
- 133) Klíčem ke zdravé krajině je **kvalitní půda**. Sucho, povodně, eroze zemědělské půdy a snižování úrodnosti – tomu všemu můžeme zabránit, když budeme efektivně zadržovat vodu v naší krajině. Zvýšíme proto podíl ekologického zemědělství na 25 % do roku 2030 (z toho polovina na orné půdě). Omezíme plochu monokultur na maximálně 20 ha nebo vymezíme 10% podíl přírodních prvků na zemědělských plochách do roku 2030.
- 134) Připravíme **investiční plán obnovy krajiny**, který povede k návratu struktury krajiny do původní podoby před jejím zdevastováním průmyslovým zemědělstvím. Do roku 2025 tak do krajiny vrátíme tisíce rybníků, tůní a mokřadů, využijeme stávající meliorace k zadržení vody, vytvoříme stovky kilometrů mezi a vodním tokům vrátíme jejich přirozená meandrována koryta. Tento investiční program zároveň přinese tisíce pracovních míst rozložených v regionech.
- 135) Zdvojnásobíme podporu pro výzkum a inovace zaměřené na **ekologické zemědělství**.
- 136) Odbyt ekologickým zemědělcům podpoříme zavedením 5% podílu **biopotravin ve veřejném a školním stravování** od roku 2023, který se bude postupně zvyšovat na minimálně 15 % v roce 2030.
- 137) Chceme, aby naše **města a jejich okolí zezelenala**. Betonová města nebudou místem k dobrému životu s ohledem na nadcházející změny klimatu. Půjdeme na to cestou tvorby stromových alejí, revitalizací parků a malých toků, budování a obnovy retenčních nádrží, rybníků a mokřadů nebo tvorbou zelených střech a komunitních zahrad. Zavedeme systém závazných standardů pro obce.
- 138) Zakotvíme **ochranu vodu v Ústavě**. Každý z nás má právo na pitnou vodu. Zajistíme ochranu a rozvoj zdrojů pitné vody důsledným čištěním odpadních vod, zabráněním toku splaškové

vody včetně splachu z polí s hnojivou přímo do přírody. Budeme cíleně doplňovat zdroje podzemních vod. Prosadíme výstavbu nových vodních zdrojů v lokalitách po povrchové těžbě uhlí v rámci revitalizace krajiny. Jde o novou šanci pro sever a severozápad Čech coby vodní zásobárnu ČR.

- 139) Posílíme **dohled nad nakládáním s nebezpečnými látkami** a posílíme Českou inspekci životního prostředí tak, aby se havárie obdobná havárii na Bečvě již nikdy neopakovala. Otrava Bečvy odhalila limity prevence i prošetřování ekologických havárií. Česká inspekce životního prostředí musí mít dostatečné prostředky a kompetence k ochraně životního prostředí.
- 140) Zaměříme se na **snižování množství odpadů**, a to hlavně na třídění a další využití biologického odpadu, který tvoří až polovinu směsného komunálního odpadu. Obce budou podporovány v ambiciózních zero-waste plánech. Subjektům, které budou využívat tříděné suroviny, zajistíme daňové úlevy nebo podporu skrz veřejné zakázky. Daňově zvýhodníme služby ke znovuvyužívání odpadů a opravárenství (re-use a repair).
- 141) Nastavíme **správný energetický mix** tak, aby ČR zůstala soběstačná ve výrobě energie, ale nebyla závislá na spalování tuhých a tekutých fosilních paliv, snižování znečištění ovzduší, vodních zdrojů a půdy. K tomu maximálně využijeme 150 mld. Kč z tzv. Modernizačního fondu do roku 2030 na budování obnovitelných zdrojů, modernizaci a výstavbu tepláren a snižování energetické náročnosti všech sektorů.
- 142) **Spalování uhlí** ve velkých zdrojích rychle končí, velké změny lze čekat ještě do roku 2030. Česko musí být na tuto skutečnost připravené. Do konce roku 2021 proto připravíme strategii útlumu uhlí včetně řešení jeho sociálních a ekologických dopadů. Zavedeme výsluhy pro zaměstnance dolů a uhelných elektráren, kteří by přišli o práci v důsledku útlumu těžby uhlí. Budeme podporovat projekty v oblasti dekarbonizace hospodářské diverzifikace regionů postižených útlumem těžby uhlí.
- 143) Budeme dál pokračovat **v úspěšných kotlíkových dotacích a Nové zelené úsporám** podporující lokální obnovitelné zdroje. Stále je třeba modernizovat a ukončit spalování uhlí v několika stech tisících domácích kotlů. Cestou modernizace domácích zdrojů energie je i podpora budování malých lokálních zdrojů (i alternativního typu - pyrolýzní technologie apod.) a „chytrých“ systémů energetických úspor.
- 144) Zachováme **naše chráněná území** a zabráníme jejich další fragmentaci, a to prostřednictvím podpory biodiverzity, zachování luk pastvin v české krajině účinnou podporou malých hospodářů a zajištěním financování péče o kulturní krajinu z Programu péče o krajinu a podobných nástrojů.
- 145) Do roku 2025 rozšíříme **přísně chráněné části přírody** ze současných 0,5 % území ČR alespoň na dvojnásobek. Alespoň 10 % lesů ponecháme přirozenému vývoji mimo chráněná území.
- 146) Zahájíme debatu o **rozšíření Krkonošského národního parku o Jizerské hory** podle původních návrhů z 20. a 50. let 20. století. Vyhlásíme Národní park Křivoklátsko a Chráněnou krajinou oblast Soutok Moravy a Dyje.
- 147) Prosadíme **zákon o ekologické újmě**, aby bylo možné vymáhat i ekologické, nejen majetkové újmy. Odpovědný původce újmy bude povinen buď způsobenou zátěž odstranit, provést náhradní opatření v krajině, nebo se podílet na odstranění staré zátěže.
- 148) Ochrana přírody nemůže být jen lokální, bez společné globální akce neubráníme devastujícím změnám klimatu. Jasně podporujeme **mezinárodní dohody o zamezování globálních změn klimatu** a podporujeme zavedení globálních uhlíkových hranic. Zelenou dohodu pro Evropu vidíme jako příležitost, ovšem za předpokladu, že nepovede k zadlužení EU na finančních trzích, devastaci evropského průmyslu či pracovních míst a pokud nebude podporou ochrany přírody maskovat dotování zemního plynu.

HOSPODÁŘSKÁ POLITIKA

Z ekonomiky by měli profitovat čeští občané a české malé a střední podniky, nikoli jen ti nejbohatší nebo zahraniční korporace. Základním východiskem pokoronavirové obnovy musí být plná zaměstnanost za důstojné mzdy. Česko, země levné práce, má nízký podíl mezd na přidané hodnotě (57 %) ve srovnání s celou EU (63 %). Každoročně tak čeští zaměstnanci přichází téměř o 300 mld. Kč na mzdách. Stejná suma odchází na dividendách do zahraničí.

Opakující se krize dokazují potřebu prohloubit odolnost našeho hospodářství. Stát by měl chránit svá strategická odvětví a zvrátit privatizační chyby, třeba prodej vodárenství do zahraničních rukou, na což doplácí peněženky běžných lidí. Odborová organizovanost u nás za posledních 20 let klesla téměř o dvě třetiny a na rozdíl od německých či skandinávských zaměstnanců nemají Češi podíl na rozhodování či kontrole velkých podniků. I proto jsou zaměstnanci často ponecháni napospas vlastníkům.

Český stát nesmí dál fungovat jako dojná kráva pro velký byznys. Investiční politika státu vyžaduje přístup „něco za něco“. Oplátkou za veřejnou podporu má stát vyžadovat vyšší mzdy a reinvestování zisku v Česku. Výzvy v oblasti přechodu na zelenou a digitální ekonomiku vyžadují spolupráci veřejného a soukromého sektoru s využitím veřejného investičního bankovníctví pro malé podniky a obce nebo financování aplikace výzkumu v praxi po vzoru německého Fraunhoferova institutu.

Naším cílem je moderní hospodářská politika, která je založená na znalostech, inovacích a produkci s přidanou hodnotou. Pro firmy proto musí stát budovat moderní infrastruktury a kreativní a vzdělané zaměstnance.

Podpora podnikání

- 149) **Dotace nesmí skončit jako dárečky pro velké korporace.** Národní i evropské dotace musí jít pouze malým a středním podnikům, které jsou páteří české ekonomiky. Velkým firmám bude možné pomoci striktně jen formou úvěrů nebo garancí, ale nikoli přímými dotacemi. To platí pro národní i evropské dotace.
- 150) Budeme podporovat **emancipaci českých firem uvnitř hodnotových řetězců** skrze ekonomickou diplomacii a navážeme na tradici exportu investičních celků. Projekty s velkou přidanou hodnotou a špičkovou kvalitou budou transparentně evidovány na Národním exportním seznamu a využity ve všech neevropských zahraničních jednáních vládních představitelů. Vytvoříme koordinační mechanismus cest hlavních ústavních činitelů spojených s ekonomickou diplomacií, který po společném odsouhlasení bude pro činitele závazný. Stejně jako drtivá většina jiných států Evropy i světa máme v oblasti firem své **národní šampiony**. Nemáme se za jejich podporu stydět, ale aktivně jim pomáhat. Zlepšíme postavení českých podniků v evropských i globálních výrobních řetězcích takovým způsobem, aby jejich úspěch pocítila celá naše ekonomika, nejenom pár nejbohatších majitelů.
- 151) Prosadíme principiální **změnu systému investičních pobídek i podpůrných programů** tak, aby podpora v mnohem větší míře směřovala k rozvoji technologií s vyšší přidanou hodnotou, která dokáže zůstat na území ČR, a to zvláště v malých a středních českých podnicích. Otočíme investiční politiku více směrem k přímým podporám, zejména v oblasti výzkumu a vývoje či příspěvku na zaměstnávání učňů a studentů škol. Jako vstupní podmínka pro získání této podpory bude stanovena i minimální výše vyplacených mezd zaměstnanců. Ta se bude odvozovat od průměrné mzdy v kraji. Firmy, které budou chtít získat investiční pobídku od státu, budou muset závazně slíbit, že větší část vytvořeného zisku budou investovat v České republice, například do rozvoje nových technologií. Tím pomůžeme omezit odliv výnosů ze zisků za naše hranice.

- 152) Zavedeme uplatnění **100 % odpisů** modernizačních investic na podporu technologické revoluce, digitalizace a robotizace při uvádění investice do užívání.
- 153) Budeme podporovat inovace a aplikovaný výzkum ve vybraných oborech české ekonomiky. V souvislosti s tím prosadíme **analýzu 30 nejkonkurenceschopnějších oborů**, kterým bude nabízena rozsáhlá úvěrová případně dotační pomoc státu.
- 154) Z Českomoravské záruční a rozvojové banky vytvoříme po vzoru německé Kreditanstalt für Wiederaufbau skutečně **funkční veřejnou investiční banku**, která bude v souladu s celkovou strategií hospodářské politiky poskytovat zvýhodněné úvěry, především českým malým a středním podnikům.
- 155) Vytvoříme **průmyslově-výzkumný komplex podle vzoru Fraunhoferova institutu** za účelem podpory aplikované vědy a výzkumu přímo uvnitř českých podniků a přidaná hodnota zůstane v ČR. To umožní růst přidané hodnoty v dnešních levných výrobních provozech, čímž dojde k masivnímu nárůstu mezd i v zahraničních firmách a ve službách, aniž by došlo k navýšení nezaměstnanosti či ztrátě konkurenceschopnosti.
- 156) Po vzoru technologicky úspěšných zemí vytvoříme **Národní patentový fond** a zvýšíme prostředky na startupy, budeme tak motivovat vědecké pracovníky a podniky k patentování výstupů výzkumu a podporovat výzkum, vývoj a inovace v průmyslových oblastech, především v oborech s vysokou přidanou hodnotou.
- 157) Po vzoru Švédska vytvoříme pomocné programy pro růst start-upů. Zavedeme program obdobný švédskému Innofounder, který poskytuje jeden rok plat absolventům univerzit s inovativními nápady. Umožňuje tak realizaci projektů i přes nedostatek vlastních úspor a kapitálu u jejich autorů.
- 158) Ne všichni zaměstnavatelé musí žít pro co nejvyšší zisk. Některé činnosti jsou veřejně prospěšné, strategické nebo sociálně zodpovědné, i když na nich nikdo zásadně nezbohatne. Vyčleníme **družstva** ze zákona o obchodních korporacích, usnadníme jejich zakládání a daňově zvýhodníme jejich činnost, čímž zdůrazníme jejich neopomenutelnou sociální a demokratickou roli v lokální ekonomice. Družstevní hnutí je nerozlučně spjato s ČSSD, zvyšuje odolnost ekonomiky, která je tváří v tvář pandemickým, ekonomickým i geopolitickým krizím důležitější než kdy jindy. Družstevnictví vykazuje i nižší nerovnost v odměňování a větší lokální retenci prostředků. Budeme podporovat zakládání nových výrobních, energetických, sociálních, řemeslných, spotřebních i odbytových družstev.
- 159) Podpoříme možnost živnostníkům se za výhodných podmínek **organizovat do řemeslnických družstev** a tím si budovat vyšší efektivitu výroby a odbytu skrze dělbu práce i zvýšením vzájemné ochrany.

Moderní stát

- 160) **Výrazněji zapojíme stávající i nové evropské prostředky na obnovu hospodářství** po pandemii. Celkově nám EU alokovala na období 2021 až 2027 částku v objemu 1 360 miliard korun (přes 27 % HDP). Tyto zdroje budou v souvislosti s omezeními veřejných rozpočtů zásadní pro restart naší ekonomiky skrz investice do aktivní politiky zaměstnanosti, zlepšení školního i předškolního vzdělávání, jakožto i dalšího profesního vzdělávání, digitalizace veřejných služeb a státní správy, jakož i do přípravy ekonomiky na klimatickou transformaci pomocí investic do nových konkurenceschopných technologií.
- 161) **Zmodernizujeme kompetence jednotlivých ministerstev.** Zahraniční obchod nově svěříme jako úkol ministerstvu zahraničí přesunem těchto kapacit z ministerstva průmyslu a obchodu, které se tak stane ministerstvem hospodářství s posílenými pravomocemi v obecné hospodářské politice. Cestovní ruch dostane nově svěřeno ministerstvo kultury. Ministerstvo pro místní rozvoj změním na **ministerstvo pro místní rozvoj a bydlení**, které bude mít klíčové

kompetence v dostupnosti bydlení a harmonický rozvoj jednotlivých regionů. To by měl být již dnes hlavní účel tohoto ministerstva, který však dlouhodobě neplní. Ministerstvu spravedlnosti nově přisoudíme úlohu ochrany spotřebitele.

- 162) **Zestátníme vodárenské podniky včetně vodovodů a kanalizací**, tak aby voda jako strategická surovina byla opět pod veřejnou kontrolou České republiky a docházelo k její modernizaci.
- 163) **Zabráníme privatizaci strategických odvětví** státu včetně státních podniků České dráhy a Česká pošta.
- 164) Prosadíme zákon na skutečnou pomoc třem strukturálně znevýhodněným krajům v ČR – **Moravskoslezskému, Ústeckému a Karlovarskému**.
- 165) Rozšíříme propracované síť **kontaktního občana se státní správou** skrze Českou poštu.
- 166) Vytvoříme **Národní digitální agenturu**, která bude levně a bezpečně rozvíjet a spravovat veškeré IT systémy státu. Ušetří se tak miliardy ročně a stát nebude muset tyto strategické činnosti outsourcovat. Předjdeme tak závislosti státu na externích dodavatelích. Cílem je kompletní digitalizace státu a odstranění administrativy. Omezíme investice do IT systémů starších 15 let. Propojíme IT systémy zejména ministerstva práce a sociálních věcí, ministerstva financí, ministerstva zdravotnictví a zdravotních pojišťoven tak aby stát měl dostatek informací o socioekonomické činnosti obyvatel.
- 167) Drtivé většiny českých firem se netýká legislativa **o nefinančním reportingu** a chybí jasné standardy pro reporting klíčových dat. České firmy nesledují data o svých klimatických dopadech a nejsou připraveny na transformaci evropské ekonomiky. Podpoříme schválení reformy evropské Směrnice o nefinančním reportingu včetně rozšíření její platnosti pro všechny velké firmy nad 250 zaměstnanců. Reporting musí být administrativně nenáročný a standardizovaný, proto se vyslovíme pro jednotné a jednoduché evropské standardy.
- 168) Podpoříme rozvoj nových technologií, které budou navazovat na utlumující se automobilový průmysl, a to nejenom podporou sítě pro elektromobilitu, ale zvláště vytvoříme **strategii podpory vodíkových technologií**.
- 169) Do roku 2023 dokončíme **pátevní síť vysokorychlostního internetu v celé ČR**.
- 170) Maximálně zjednodušíme a zmodernizujeme **stavební zákon** s cílem zkrácení doby udělování stavebního povolení na maximálně jeden rok a zavedení principu jednoho razítka.
- 171) Zjednodušíme a zpřehledníme **zákon o veřejných zakázkách** s cílem ušetřit státu maximum finančních prostředků ale také odlehčit veřejné sféře od extrémního administrativního zatížení.

Energetika

- 172) Prosadíme zákonný rámec a podporu pro vytvoření **energetických družstev s cílem** vytváření decentralizovaných skupin v rámci měst a obcí. Tato energetická družstva mohou vyrovnávat kolísavou výrobu obnovitelných zdrojů, mohou se stát stálým zdrojem příjmů a tím financovat investice pro regionální rozvoj.
- 173) Zajistíme **transformaci teplárenství** jako zdrojově efektivního způsobu centrálního a decentrálního vytápění **na bázi zemního plynu, alternativních zdrojů včetně obnovitelných a rozvoje akumulace**.
- 174) Zajistíme úpravy Státní energetické koncepce, aby reagovala na skokové proměny energetického sektoru (např. decentralizace) s ohledem na rychle postupující útlum spalování uhlí, na evropské cíle snižování emisí pro rok 2030 a dosažení uhlíkové neutrality do roku 2050.

Podpoříme rozvoj obnovitelných zdrojů co nejdříve k jeho potenciálu s důrazem na komunitní projekty.

- 175) Až pětina českých domácností je ohrožena energetickou chudobou. Nemohou si dovolit vytápět svůj domov nebo mají potíže s placením za spotřebovanou energii. Přitom bez energie nelze v moderním světě žít. Zavedeme proto českou definici energetické chudoby a zajistíme její pravidelný monitoring na národní úrovni. Zlepšíme ochranu zranitelných zákazníků prostřednictvím cílených programů energetických úspor.
- 176) Budeme podporovat **malé energetické zdroje, kde je to výhodné** a efektivní, a to společně s modernizací **rozvodných sítí**. Zvyšováním výroby elektrické energie z obnovitelných zdrojů je nutno budovat kapacity akumulace energie i z pohledu **stability přenosové soustavy**. **Zvláště** přečerpávací elektrárny, kde se z ekologických ale také ekonomických důvodů nabízí možnost využít pro jejich výstavbu území po těžbě hnědého uhlí. Nedojde zde ke střetu s ochranou životního prostředí.
- 177) Definujeme **instituty komunitní energetiky** v českém kontextu v novém energetickém zákoně. Zavedeme možnost společenství vlastníků jednotek získat licenci pro výrobu elektřiny. Komunitní energetika má potenciál navýšit podíl obnovitelných zdrojů a pomoci splnit závazné cíle ČR.
- 178) Podpora obnovitelných zdrojů z malých zdrojů je velmi slabá, neexistuje dosud zvýhodněný tarif pro tyto zákazníky. Zavedeme **zvláštní tarif pro aktivní spotřebitele** (domácnosti či malé podniky) s vlastní výrobnou elektřiny, případně pro zákazníky s připojeným chytrým elektroměrem.
- 179) Současné znění Vyhlášky o pravidlech trhu s elektřinou neřeší domácnosti, které by chtěly sdružit svá odběrná místa **do společného odběrného místa**. Budeme prosazovat zavedení výhodnějšího spotřebitelského tarifu pro domácnosti, které se sdruží do jednoho odběrného místa.
- 180) K rozvoji **akumulace energie** v ČR budeme prosazovat legislativní změny vedoucí k tomu, aby bateriová úložiště a další akumulační systémy napomáhaly vyrovnání výkyvů ve výrobě z obnovitelných zdrojů závislých na počasí, zajistily bezpečnost dodávek elektřiny a stabilitu elektrizační sítě. Definujeme akumulaci elektřiny, která bude pokrývat všechny technologie v této oblasti (nejen bateriová úložiště, ale také např. power to gas, power to heat apod.). Definujeme ukládání elektřiny jako novou oblast podnikání v energetických odvětvích a zavedeme samostatný typ licence pro ukládání elektřiny.
- 181) Zavedeme **jednotné postupy stavebních úřadů** při povolování střešních fotovoltaik.
- 182) V ČR neexistuje žádná povinnost, aby nové budovy měly vlastní zdroj energie, aby byly alespoň **částečně energeticky soběstačné**. Novelizujeme stavební zákon směrem k většímu podílu udržitelného stavitelství.

DOPRAVA

- 183) Základním požadavkem na veřejnou dopravu je její dostupnost, spolehlivost, kvalita a především bezpečnost. Podporujeme zřízení jednotného **centrálního koordinátora veřejné dopravy** na úrovni náměstka ministerstva dopravy, který by měl za úkol optimalizovat dopravní obslužnost jednotlivých krajů a států.
- 184) Podporujeme dokončení páteřní sítě dálnic a rychlostních komunikací včetně Pražského okruhu a obchvatů měst. **Plně využijeme nově přijatý zákon o liniových stavbách** za účelem rychlé dostavby silniční a dálniční sítě, zejména dostavba obchvatů a D1, D3, D4, D6, D7, D11, D35, D48, D49, D55 a D0.
- 185) **Po vzoru Francie navrhujeme schválení zvláštního zákona o výstavbě páteře vysoce rychlostní železnice** s jasným harmonogramem výstavby rychlé železnice v ČR a modernizace současných koridorů (3. a 4.). Propojíme všechny krajská města mezi sebou rychlovlaky. Propojíme Prahu s Drážďany, Mnichovem, Bratislavou i Vídní vysokorychlostní železnicí.
- 186) Budeme rozvíjet **integrované dopravní systémy** a požadovat vysokou kvalitu služeb – jednotný tarif, provázanost a kompatibilitu jednotlivých dopravních systémů, jednotné jízdní řády a jednotné informační systémy včetně parkovišť P+R a B+R.
- 187) Podporujeme **zvyšování kapacity infrastruktury ve veřejné dopravě velkých aglomerací**.
- 188) Moderní železnice musí být železnicí rychlou, bezpečnou, spolehlivou, ekonomickou a vybavenou moderními soupravami. Požadujeme posílení klíčové role Českých drah jako národního dopravce a ČD Cargo jako národního dopravce v nákladní dopravě. Liberalizaci železnice chceme řešit sektorově, ne pouze na lukrativních tratích.
- 189) Železnice sehrává klíčovou roli v možnosti ulehčení přetíženým silnicím. Podporujeme vytvoření podmínek pro **zvýšení podílu nákladu přepravovaného po železnici na střední a dlouhé vzdálenosti oproti kamionové dopravě**. Požadujeme srovnání podmínek s ostatními druhy dopravy, zejména pokud jde o poplatek za dopravní cestu. Budoucnost je v rozvoji kombinované dopravy, proto budeme podporovat vytvoření dostatečné infrastruktury, jejíž součástí bude napojení průmyslových zón, výrobních a skladovacích komplexů na železnici obnovou vleček. Posílení nákladní železniční dopravy na úkor té silniční také posílí bezpečnost na českých silnicích a dálnicích.
- 190) Podporujeme **urychlenou elektrifikaci železnice** a její plný přechod na střídavou trakci.
- 191) **Letiště Praha** je jedním z klíčových bodů rozvoje cestovního ruchu v ČR, protože slouží pro mnoho turistů jako vstupní brána do naší země. Pro další rozvoj letiště je důležité počítat se zvýšením jeho kapacity prostřednictvím výstavby paralelní přistávací dráhy. Zároveň je nutné zajistit kvalitní dopravní spojení letiště s centrem Prahy a návazně i se zbytkem ČR. Za prioritu považujeme rychlé železniční spojení s Prahou.
- 192) Základním úkolem je zajištění **plavebních podmínek na Labi**. Za klíčovou považujeme výstavbu plavebního stupně Děčín. Problematickou vodní situaci je nutno řešit také splavněním Labe až do Pardubic, konkrétně pak stavbou plavebního stupně Přelouč.
- 193) Mezi další priority ČSSD patří rozvoj **Baťova kanálu**, který je významným předpokladem rozvoje regionální turistiky. Stejnou pozornost je nutné věnovat rozvoji vltavské vodní cesty.

DANĚ A PŘÍJMY STÁTNÍHO ROZPOČTU

Správný daňový mix spočívá ve spravedlivém rozdělení daňového břemene a dostatečných zdrojů pro fungování kvalitních veřejných služeb od dostupného zdravotnictví, moderního školství přes financování celoživotního učení po udržitelný důchodový systém a sociální péči. Bohužel covidová pandemie vedla k zadlužení všech vyspělých zemí. Horší je ale katastrofální daňový balíček přijatý pod taktovkou pravicové koalice ANO a ODS, který zanechal ve veřejných rozpočtech každoroční díru přesahující 130 miliard. Stát si tak půjčuje, aby bohatým vyplácel měsíční rentu. Mnohé firmy se na jeho základě navíc rozhodly nezvyšovat mzdy, na což doplatí dlouhodobě zase jen běžný zaměstnanec, ale i státní rozpočet na nižších příjmech.

Daňový systém je potřeba přizpůsobit zásadní proměně ekonomiky, kterou přináší digitalizace a robotizace. Doposud 85 % všech státních příjmů bylo z práce (daně a odvody) a ze spotřeby (DPH), tj. v drtivé většině od běžných pracujících a důchodců. To je jeden z nejvyšších poměrů v jakékoli světové ekonomice. Pro nízkopříjmové rodiny je náročnější zaplatit střechu nad hlavou a zdravé jídlo. Proto by měli platit nižší daně. To stejné platí o znevýhodnění malých a středních firem. Přes deset zemí v Evropě toto řeší nižšími daněmi pro menší podniky a zavedením sektorových daní, např. ve finančnictví. V Česku mezitím daníme cukrárnu na malém městě stejně jako obří nadnárodní bankovní domy, z čehož pak logicky plyne každoroční třístamiliardový odliv zisků do zahraničí. Česko patří mezi deset majetkově nejvíce nerovných zemí v EU a na rozdíl od vyspělých zemí majetkové daně nevyužívá.

- 194) **Progresivní zdanění příjmů fyzických osob** je nezbytné pro nápravu změn schválených ANO a ODS v roce 2020, odkdy největší daňové břemeno nesou lidé s průměrným a podprůměrným příjmem. Zabráníme, aby **nedošlo ke zvýšení reálného zdanění nikoho do trojnásobku průměrné mzdy**.
- 195) **Snížíme DPH u základních potravin** (pečivo, zelenina, ovoce, maso, ryby atd.) na nejnižší sazbu.
- 196) **Snížení daní pro malé a střední podniky a jejich zvýšení pro největší korporace** lze dosáhnout jednoduchou změnou jednotné sazby na tři (snížená, standardní jako dnes a zvýšená) tak, aby na změně vydělalo 99,8 % podniků a přitom výrazně vzrostl příjem státu.
- 197) **Zavedeme tzv. milionářskou daň, tj. daň z obřích majetků** nad 100 milionů korun **se** sazbou 1 % ročně po vzoru aktuální německé diskuze. Majetky nad 100 milionů budou tedy spadat pod **majetkové příznání**.
- 198) Zachováme nulovou sazbu dědické daně v přímé linii u majetků do 50 milionů korun, ale **zavedeme progresivní dědickou daň u velkých majetků převyšujících tuto hodnotu**.
- 199) **Zrušíme možnost odepisovat si luxusní osobní automobily** nad 1,5 milionu korun a zvážíme transformaci nepříliš efektivní silniční daně směrem k jeho ekologičtější variantě.
- 200) **Zachováme nízké nemovitostní daně pro 1. až 3. nemovitost** na fyzickou osobu, ale zavedeme takové daně, které budou bránit spekulacím s byty a jejich nedostatečnému využití skrze zdanění čtvrté a další nemovitosti a **zvážení sankcí/daně za dlouhodobé neobsazení a spekulace na trhu s nemovitostmi**. Výnosy z těchto daní půjdou na budování dostupného obecního nájemního bydlení.
- 201) Zachováme slevu na nepracující(ho), ale pečující(ho) manžela/ku, ale **zrušíme nesystémovou slevu na nepečující(ho) manžela/ku**, která dnes představuje jen podporu vysokopříjmovým rodinám bez nezletilých dětí, která navíc způsobuje nerovnosti na trhu práce a snižuje zaměstnanost.

- 202) Zavedeme **spravedlivou daň z prodeje nemovitosti, která nebude doléhat na obyčejné lidi, kteří si sotva našetří na byt nebo zdědí dům po babičce**. Daň bude odpuštěna u prodeje, který probíhá u jedné fyzické osoby po době delší, než je pět let od posledního prodeje tak, aby se zamezilo spekulacím, ale daň nepadla na běžné občany.
- 203) **Sjednotíme zdanění a odvody z kapitálových příjmů** tak, aby příjmy z práce nebyly zdaněny více než příjmy z kapitálu a z renty, jak je tomu dnes.
- 204) **Zavedeme bankovní daň** z aktiv s progresivními sazbami.
- 205) **Zavedeme digitální daně** ve výši 7 % pro nastolení spravedlnosti mezi národními a mezinárodními firmami v oblasti informačních technologií.
- 206) **Podpoříme práci na evropském návrhu o zavedení importní daně z CO2**, která by měla obnovit konkurenceschopnost českých a evropských firem a především zastavit odliv těchto aktivit do zahraničí.
- 207) Podpoříme evropský návrh **daně ze spekulativních finančních transakcí**, se kterou již souhlasilo deset evropských států.
- 208) Zvážíme všechny zaváděné **ekologické daně** avšak s důrazem na to, aby nedopadaly na zaměstnance, důchodce nebo malé živnostníky. Důraz v těchto daních bude kladen na vysoko-příjmové, kteří již dnes mají největší uhlíkovou a ekologickou stopu.
- 209) Jsme otevřeni celoevropské debatě o dani z nerecyklovaných plastů, která by motivovala firmy k větší recyklaci plastů pro úsporu přírodních zdrojů a ochranu životního prostředí, popř. zvážíme i **zálohování některých obalů** a podporu těch již existujících.
- 210) Zvážíme **daň z robotů**, tj. zvláštní daň z kapitálu, která bude reflektovat nahrazování profesí automatizací a roboty.
- 211) **Zrušíme daňové výjimky pro velké korporace** skrze revizi těch výjimek, které firmy využívají nejvíce. Mnoho velkých korporací využívá specifických daňových výjimek právě pro zvýšení výsledného odlivu výnosů.
- 212) **Budeme vyžadovat celoevropskou konsolidaci základů z příjmů právnických osob**, na kterém se již na evropské úrovni pracuje. Ta má ukončit praxi transferových cen, kterými se skrytě zvyšuje odliv zisků.
- 213) Posílíme **daňovou správu, aby efektivněji bránila daňovým únikům** velkých korporací prostřednictvím zneužívání převodních cen a agresivním snižování daňového základu.
- 214) Zavedeme detailnější daňové ročenky a statistiky, aby byl jasný a transparentní přehled, kdo reálně nese náklady na chod státu a veřejných služeb.
- 215) Znemožníme firmám sídlícím v daňových rájích, aby se ucházely o dotace a státní zakázky či podporu z kurzarbeitu.
- 216) Uskutečníme **komplexní audit smluv o zamezení dvojímu zdanění** s cílem omezit odtok kapitálu z ČR.
- 217) Budeme v oblasti investičních pobídek usilovat o poskytnutí pobídky od státu pro velké firmy pouze za předpokladu, že investor 70 % svého zisku v 7 letech od zahájení podpořené výroby reinvestuje v České republice.

KULTURA NÁRODA

Kultura je jedním z pilířů zdravé a sebevědomé společnosti. Umožňuje nám trávit plnohodnotně volný čas a obohacuje nás i prostředí, ve kterém žijeme. Malé Česko se může pyšnit velkým kulturním dědictvím. Máme tradičně hustou síť památek, veřejných knihoven, muzeí, galerií nebo divadel. Kultura ale nesmí být jen pro vyvolené. Každoročně se zvyšuje počet zpoplatněných památek, ceny knih v poměru k průměrné mzdě kontinuálně stoupají. Platí totiž, že čím méně vyděláváme, tím více šetříme na kultuře. Vzhledem k tomu, že druhý největší zdroj české kultury jsou domácnosti, je každá hospodářská či finanční krize v kulturním sektoru znát.

Dlouhodobý rozvoj kultury také trpí tím, že se nemůže spolehnout na stabilní příjmy z veřejných prostředků, protože rozpočty na kulturu rok od roku kolísají. Jedním z předpokladů kvalitního rozvoje kultury je tak dlouhodobá stabilita financí. Přitom kulturní sektor pouze nebere, ale do budoucna má ohromný ekonomický potenciál.

V roce 2017 představoval kulturní a kreativní sektor 5,3 % HDP Evropské unie. I v Česku se podíl kulturního sektoru na objemu HDP pravidelně navyšuje. V Německu se prakticky vyrovnal strojírenskému průmyslu. Pro mladé lidi do 29 let vytváří největší počet pracovních míst a vykazuje vysokou míru zaměstnanosti žen. Lidé pracující v kultuře proto nesmí být „chudými příbuznými“. Ve skutečnosti je ale průměrná mzda v kultuře je stále nižší, než je celkový průměr mezd v ČR. Investice do kultury jsou tak investicí do budoucnosti.

- 218) Každoročně zvýšíme **rozpočet ministerstva kultury** o jednu miliardu Kč. Současný roční rozpočet činí cca 15 miliard Kč. Cílem je podporovat všechny podoby kultury a kulturnosti v České republice.
- 219) Pandemie koronaviru ukázala, jak jsou umělci zranitelnou a zákony málo chráněnou skupinou. **Připravíme a do dvou let legislativně ukotvíme status umělce**, který osobám činným v oblasti kultury poskytne sociální jistoty.
- 220) **Navýšíme prostředky na dotační výběrová řízení, a to zejména v oblasti živého umění, o 50 %**. Současně jsme připraveni otevřít nové dotační tituly k podpoře kultury v regionech a umění ve veřejném prostoru. Budeme dbát na to, aby výkony a kvalita souborů vedly k samostatnosti a podílu na nákladech.
- 221) **Rozšíříme volné vstupy do muzeí a galerií** s cílem zlepšit přístupnost těchto institucí široké veřejnosti (s důrazem na žactvo, studentstvo, seniory a nízkopříjmové skupiny obyvatelstva). Opatření se bude týkat především stálých expozic galerií a muzeí, které pokládáme za nezbytné modernizovat, respektive aktualizovat. V minulosti své expozice zdarma otevřela muzea ve správě ministerstva obrany, nyní je budou následovat další kulturní instituce.
- 222) Vedle ekonomických (volné vstupy) a geografických (budování nové kulturní infrastruktury) budeme usilovat o **odstraňování i dalších bariér**, které dnes lidem brání v návštěvě kulturních institucí. Jedná se nejen o zpřístupňování kulturního obsahu lidem s různými znevýhodněními a rodinám s dětmi, ale rovněž větší možnosti participace na kulturních obsazích a rozvoj práce s publikem.
- 223) Maximální péči budeme věnovat **digitalizaci kulturního obsahu**. Prosadíme také program na podporu digitalizace galerijních a muzejních sbírek tak, aby naše kulturní dědictví bylo široce dostupné on-line. Zásadně vylepšíme podmínky přístupu lidí se sluchovým a zrakovým postižením k mediálnímu obsahu zejména novelizací zákona o provozování rozhlasového a TV vysílání.
- 224) Zabráníme **zestátnění České televize a Českého rozhlasu**. Způsob financování médií veřejné služby prostřednictvím koncesionářských poplatků považujeme za ideální. Podpoříme

regionální prvky v médiích veřejné služby (místní studia). Obecným cílem má být vytváření takového obsahu, který bude reflektovat místní specifika a umožní vytváření dalších kulturních centrem mimo hlavní město.

- 225) Prosadíme **legislativní ukotvení komunitních médií** do českého právního řádu. Komunitní médium bude organizací nezávislou na státních orgánech a na orgánech politických stran, odpovědné své komunitě, vykonávat činnosti ve veřejném zájmu nebo v zájmu občanské společnosti. Cílem je podpora různorodosti mediální obsahu, sociálního začleňování, náprava představ šířených masovými médii o společenských skupinách ohrožených vyloučením a v neposlední řadě i vytváření prostředí pro veřejné občanské debaty a vtaňování občanů do demokratických procesů.
- 226) Budeme usilovně pracovat na zlepšování právního prostředí, které má dopady na zájmy **státní památkové péče** s tím, že právní rámec musí více akcentovat veřejný zájem na ochraně památkového fondu. To lze zajistit propojením stavebního a památkového zákona v oblasti územního plánování a povinností dokládat stavebně historický průzkum. Pokládáme za nezbytné, aby stát vlastníkům objektů v památkových územích kompenzoval nezbytné náklady.
- 227) Budeme důsledně **monitorovat chátrající památkově chráněné objekty** či jinak hodnotné budovy v České republice a aktivně využívat stávajících právních nástrojů k tomu, aby se je podařilo zachránit, včetně institutu vyvlastnění za náhradu.
- 228) Prosadíme nejméně **2 % z rozpočtu veřejných staveb na umělecké realizace** ve veřejném prostoru. Cílem je na základě otevřených výběrových soutěží podpořit vznik nových uměleckých realizací ve veřejném prostoru, což s sebou rovněž nese pracovní příležitosti pro umělce samé. Umělecká díla ve veřejném prostoru by měla být umísťována na základě urbanistických studií. Zároveň budeme mapovat, chránit a opravovat stávající realizace.
- 229) Zahájíme výstavbu **nové budovy Národní knihovny**, neboť ta současná již není s to naplnit požadavky, které jsou na centrální knihovnu v jedenadvacátém století kladeny. Při výběru lokality pro novou budovu knihovny budeme dbát na rozvoj a oživení daného prostoru. Umístění nových kulturních stánků musí být navrženo v územně plánovací dokumentaci, aby bylo zajištěno začlenění těchto staveb do celku města.
- 230) Investice do kultury se české společnosti vrátí nejen ve společenské a umělecké rovině, ale i v oblasti ekonomiky. V posledních 30 letech se v kultuře mnoho kulturních stánků nevybudovalo. Z Národního plánu obnovy budeme **v každém kraji investovat do obnovy nebo rozvoje institucí**, které budou podporovat nové kulturní projekty. Na jejichž dramaturgii se bude podílet odborná i široká veřejnost.
- 231) Kulturní a kreativní odvětví jsou **hospodářským sektorem budoucnosti**. V Německu již kulturní a kreativní sektor předstihl chemický průmysl, energetický sektor nebo i oblast finančních služeb. Týká se to zejména filmové, seriálové či hudební produkce. Česká republika by proto měla čerpat ze svého velkého potenciálu a zařadit se mezi světovou špičku. Jedná se o pracovní příležitosti s vysokou přidanou hodnotou. Zde je potřeba využít synergií mezi ministerstvem kultury a ministerstvem průmyslu a obchodu.

ZEMĚDĚLSTVÍ A PODPORA VENKOVA

Zemědělská půda zabírá více než polovinu rozlohy naší země. Podoba zemědělství tak určuje nejenom ráz krajiny, ale ovlivňuje udržitelnost života u nás. Potravinová soběstačnost a kvalita potravin nejsou jen prázdné fráze, ale konkrétní cíl spočívající v lokalizaci spotřeby a důrazu na organické a biopotraviny z ekologického zemědělství. Jeden ze způsobů podpory lokální výroby i spotřeby podle motto „z farmy na vidličku“ spočívá ve spojení místních zemědělců se stravováním ve školách.

Zemědělství také musí pomoci v ochraně klimatu a boji se suchem. Některé důsledky dopadají přímo na ně: zemědělská půda je z více než 60 % ohrožena vodní erozí a během čtyř dekád se snížila početnost populací ptáků zemědělské krajiny o třetinu.

Venkov má být primárně místem k životu, nejen sloužit bohatým k víkendové rekreaci. Přesto dnes venkovské oblasti (mimo satelitních oblastí kolem velkých měst) čelí vylidňování, trvale v nich zůstávají žít pouze starší obyvatelé bez přístupu k běžným veřejným službám. Rozvoj venkova předpokládá podporu lokálních forem podnikání, veřejné infrastruktury a občanské vybavenosti: zachování škol, obchodů, ambulantních lékařských služeb, hospod a veřejných prostranství.

- 232) Venkov má být udržitelným a **trvalým místem pro život**, nikoli pouze místem pro víkendovou rekreaci obyvatel velkých měst. Budeme podporovat rozvoj občanské vybavenosti, dostupnou veřejnou dopravu, lokální formy podnikání (od zemědělství po agroturistiku) a aktivity místních spolků.
- 233) Zvýšíme **potravinovou soběstačnost** České republiky. Klíčem k potravinové bezpečnosti je kvalitní zemědělská půda. Podpoříme systémy hospodaření šetrné k půdě, které zejména zvyšují její organické složky. Radikálně zrychlíme souhrnné pozemkové úpravy zaměřené na ochranu před vodní a větrnou erozí. Dotace zaměříme tak, aby ten, kdo bude půdu ničit, nedostal nic.
- 234) Ochráníme naše spotřebitele **před dvojitou kvalitou potravin** na evropském trhu.
- 235) Budeme podporovat zejména **malé a střední zemědělce**. Evropské prostředky určené pro venkov budou v maximální možné míře využity na podporu českých zemědělců a pro vytvoření nových pracovních míst na venkově.
- 236) Podpoříme všechny krátké dodavatelsko-odběratelské řetězce v zemědělství, od systému komunitně podporovaného zemědělce, přes prodej ze dvora, pojízdné prodejny společné pro více zemědělců, farmářské trhy či komunitní nebo družstevní prodejny. Usnadníme také podmínky prodeje vína pod víchem.
- 237) Prosadíme **předkupní právo na zemědělskou půdu** vždy tam, kde vlastník požádá o změnu na stavební parcelu.
- 238) Podpoříme odbytové a produkční **družstevnictví**, aby zemědělci získali větší vliv v celém odbytovém řetězci.
- 239) Podpoříme tradiční formy zemědělství spolu s nejmodernějšími technologiemi a budeme omezovat používání **škodlivých hnojiv a necitlivých postupů**, které vyčerpávají zemědělskou půdu. Cílenou podporou zemědělců budeme usilovat o omezení pěstování řepky olejky a návrat k tradičním zemědělským plodinám.
- 240) Budeme podporovat **turismus** do tuzemských vinařských oblastí.

- 241) Zvýšíme **ochranu kvalitní domácí zemědělské a potravinářské produkce** – zejména organických potravin a biopotravin – proti dovozům nekvalitních potravin ze zahraničí. Tím zvýšíme také potravinovou soběstačnost ČR v základních a tradičních zemědělských produktech.
- 242) Prosadíme „**semaforové**“ **značení výrobků**, díky kterému lidé v obchodě snáze poznají poctivé a kvalitní potraviny. Skončí éra, kdy na pultech českých obchodů bylo běžně k dostání zboží druhé kategorie, někdy i zboží závadné pro lidské zdraví.
- 243) Vytvoříme dlouhodobý **nástroj podpory podnikání na venkově**, a to napříč resorty, v zájmu uchování podnikatelského ruchu v regionech. Cílem podpory bude mimo jiné zavedení motivačního režimu k zaměstnávání pracovníků v malých nebo málo rozvinutých obcích.
- 244) **Uděláme z malých obcí „daňové ráje“**, osvobodíme místní hospody a obchody s potravinami od daně z příjmu za podmínky, že provozovatelem je člověk s trvalým pobytem v dané obci a využívá místní zdroje. Osvobození bude podmíněno žádostí obce.
- 245) Zavedeme nárok na **nové nebo zánovní hasičské auto** v ceně do 3 milionů Kč každých deset let pro sbory dobrovolných hasičů čítající nejméně 10 osob v obcích do 300 obyvatel.
- 246) Všechny **dotační tituly pro malé obce** (do 300 obyvatel) budou osvobozeny od spoluúčasti těchto obcí.
- 247) Podpoříme **dotací vznik další samostatné bytové jednotky** v rodinném domě nástavbou, vestavbou či rekonstrukcí v malých obcích do 1000 obyvatel.
- 248) Budeme investovat **do rozvoje vodohospodářské infrastruktury na venkově**. Řada domácností stále není napojena na kanalizaci nebo vodovod, nebo jsou tyto sítě v nevyhovujícím stavu.
- 249) Cíleně podpoříme zakládání **spotřebních družstev** v malých obcích i formou družstev právnických osob k zajištění dostupnosti obchodu nebo hospody. Finančně podpoříme spolupráci obcí v realizaci kulturních akcí, zajištění mobilních obchodů s potravinami nebo dopravní obslužnosti.
- 250) Vytvoříme balíček opatření ke zvýšení **dostupnosti veřejných služeb** v obcích jako mobilních zdravotních a sociálních služeb, bezplatné zubařské „taxi“ k zajištění zubařské péče, poštovních služeb nebo mobilních kontaktních míst se státní správou.
- 251) Vytvoříme **systém kvalitního poradenství pro ekologické zemědělství** zvýšením počtu kvalitních poradců a přenesení zkušeností ze zahraničí. Navýšíme finanční prostředky a zlepšíme systém poradenství v oblasti ekologického zemědělství a přechodu na ně. Podpoříme ekologické demonstrační farmy.

ZAHRANIČNÍ POLITIKA A OBRANA

Česko je suchozemský stát střední velikosti. Nemůže diktovat podobu světa kolem sebe, ale má jej aktivně ovlivňovat a snažit se o co nejlepší vztahy se všemi zeměmi, zvláště s našimi nejbližšími partnery a spojenci. Naše z celosvětového pohledu privilegovaná poloha uprostřed Evropy k tomu skýtá zvláštní příležitost. Česko musí být aktivním aktérem, který dokáže jasně definovat své zájmy a získat si respekt před partnery. Musí být mít pověst spolehlivého hráče, jenž ctí mezinárodní pravidla, ale i drží slovo. Česko musí vystupovat sebevědomě, protože jediné země, které dokáží jasně definovat své zájmy, si získávají v zahraničí respekt. Dle potřeby musíme umět být i kritičtí, a to nejen v obhajobě našich zájmů, ale zvláště ve snaze o dosažení mírumilovné spolupráce mezi národy a dodržování demokratických principů. Mírová spolupráce a vzájemný respekt mezi státy byl a je dlouhodobou prioritou pro sociálně demokratické hnutí i pro ČSSD.

Dlouhodobě umíme těžit jak ze své geografické pozice, tak z historické zkušenosti úspěšné demokratické a na světové poměry bohaté země. Toho nelze docílit tím, že budeme zavírat velvyslanectví a tím de facto rušit vztahy s některými zeměmi, jak tomu činila pravice. Česko musí mít profesionální diplomacii a vysílat dostatek lidí do evropských a mezinárodních institucí. Jsou to oni, kdo nám získávají respekt a především přinášejí pohled českýma očima a respekt vůči našim zájmům. V EU nesmíme být neviditelní, ale naopak musíme prosazovat sociálně spravedlivou Evropu a stát na straně pracujících a středních a malých českých podnikatelů. Evropská ekonomika totiž nezajišťuje rovné příležitosti všem. Ze společného trhu, jakkoli prospěšného pro českou ekonomiku, neúměrně těží velké nadnárodní korporace se svými týmy právníků a lobbistů.

Pro zajištění bezpečnosti a prosperity se neobejdeme bez reakce koordinované na nadnárodní úrovni na zvyšování odolnosti proti novým hrozbám, jako jsou pandemie nebo změna klimatu.

- 252) Chceme dobře vycházet s našimi sousedy, protože dobré vztahy pomáhají prosperitě v celém našem regionu. Budeme dál posilovat **výborné vztahy** se Slovenskem, důležitá je pro nás spolupráce také s Polskem a Maďarskem v rámci Visegrádské skupiny a s Rakouskem, které s námi a Slovenskem ustavilo tzv. Slavkovský formát. S Německem budeme dál aktivně rozvíjet **strategický dialog**.
- 253) Za důležitý také považujeme **demokratický vývoj** v regionu bývalé Jugoslávie a v postsovětských státech. Budeme aktivně podporovat možnost jejich co nejužší spolupráci s EU.
- 254) Podobně jako ostatní evropské státy chceme udržovat mírové, korektní a vzájemně výhodné **vztahy s velmocemi**, jako je Čína a Rusko, strategickou váhu přitom přikládáme evropskému spolenectví s USA.
- 255) Naše diplomatické působení a zahraniční politika státu mají směřovat k tomu, aby rostla **mezinárodní stabilita** a nedocházelo ke zbytečným válečným konfliktům, ať celosvětově, či lokálně. Nástrojem k postupnému řešení či alespoň zmírnění utrpení ve válečných regionech může být **rozvojová spolupráce a humanitární pomoc**. Rozvojová spolupráce je adresným řešením příčin migrace, podporuje dlouhodobé české ekonomické zájmy v rozvojových zemích a významně přispívá k prosazování dobrého jména Česka ve světě.
- 256) Podpora **českého vývozu a českých ekonomických zájmů ve světě** je zásadním zájmem naší země. Budeme prosazovat spravedlivá pravidla mezinárodního obchodu, která nepovedou k snižování sociálních a environmentálních standardů. Podpoříme posílení nástrojů ekonomické diplomacie včetně navýšení prostředků. Prosadíme vznik České rozvojové banky, která by podpořila financování vývozu na rozvojové trhy. Zasadíme se o lepší koordinaci aktivit na podporu vývozu a investic.
- 257) Chceme **Evropskou unii** aktivně utvářet a konstruktivně i progresivně měnit, proto ale musíme být v jejím jádru. Musíme maximálně využít příležitostí, které nám k tomu dává naše

předsednictví v EU v roce 2022. Budeme prosazovat program předsednictví, který bude postaven na posilování spravedlnosti uvnitř EU a zvýšení bezpečnosti a životní úrovně jejích občanů. Využijeme evropské zdroje pro modernizaci naší ekonomiky i státu a pro pokrytí nákladů a vytvoření pracovních míst v nové, méně znečišťující ekonomice. Chceme také EU férovější, EU, která tady není jen pro velkých byznys. Proto budeme prosazovat posílení sociálního pilíře Unie a vždy budeme v Unii na straně člověka proti tlaku velkých peněz. Budeme prosazovat, aby se **Evropský pilíř sociálních práv** stal právně závazným dokumentem, který zvýší standardy pro naše občany, ale také zamezí konkurenci levnou pracovní silou z jiných států Evropské unie.

- 258) Podporujeme zásadu, aby Česko směřovalo **k přijetí eura** ve chvíli, kdy to bude pro občany znamenat posílení jejich kupní síly a kdy bude měna stabilní. To souvisí zejména s nutností posílit kurz české koruny vůči euru. To je možné postupně učinit i vstupem do evropského systému směnných kurzů ERM II, který umožní nastavit stabilní a výhodný kurz koruny i nastolit trend jejího posilování vůči euru, ač v ničem nepředjímá samotné přijetí eura.
- 259) Budeme v EU prosazovat všechny iniciativy vedoucí **k boji s daňovými úniky a daňovými ráji**. Prvním krokem je prosazení minimální sazby daně z příjmu právnických osob ve všech státech EU s tím, že konkrétní vyšší sazba je v kompetenci členských států. Dále podpoříme koncept konsolidovaného společného základu daně z příjmu právnických osob pro firmy s určitým obratem, který nejen omezí přelévání zisků do zemí s výhodnější daňovou sazbou, ale současně výrazně sníží administrativu firem, který podnikají ve více zemích EU. Pro menší firmy navrhujeme systém jako dobrovolný.
- 260) Budeme požadovat, aby Evropská unie efektivně využívala **nástroje regionálního rozvoje a sociální konvergence**, včetně sblížování mezd, životní úrovně a sociálních standardů v EU.
- 261) Evropské kohezní fondy budou i nadále mimořádnou, ale nikoliv bezednou příležitostí k modernizaci naší ekonomiky. Zasadíme se o spravedlivé **čerpání a efektivní strategické využití prostředků z fondů EU** v rámci Víceletého finančního rámce EU 2021-27. Fondy EU by neměly plynout do kapes superbohatých velkopodnikatelů, podpoříme změnu legislativy EU, která zabrání modernímu feudalismu, kdy drobní zemědělci sotva přežívají a z dotací EU těží oligarchové.
- 262) Evropská unie je postavena na funkčním společném trhu a měla by proto také ručit za společné a harmonizované standardy a srovnatelnou **kvalitu zboží a služeb pro všechny**. Naši občané mají legitimní nárok na stejnou kvalitu a musí být ochráněni před nekalými tržními praktikami, které jednotný trh podkopávají, např. skrze dvojí či trojí kvalitu potravin. Prosadíme řešení, která uleví spotřebitelům od cest za nákupy na západ od našich hranic.
- 263) Při ochraně bezpečí našich občanů a v rámci boje proti terorismu a organizovanému zločinu podpoříme další **posilování spolupráce bezpečnostních struktur na celoevropské úrovni** – tzn. policie, armády a zpravodajských služeb. Každý občan musí být ujištěn, že stát pro jeho bezpečnost činí maximum.
- 264) Po epidemiích vynucených dočasných restrikcích chceme opět naplno využít všech výhod **Schengenského systému volného pohybu osob**. Zároveň musí mít Evropa jasnou kontrolu nad tím, kdo na její území vstupuje; je tomu tak na letištích a mělo by platit také na pozemních či námořních hranicích EU. Podpoříme proto dobudování a posilování kapacit Evropské pohraniční a pobřežní stráže.
- 265) I nadále budeme systematicky podporovat **preventivní opatření k omezení nelegální migrace do EU a eliminaci s tím spojené trestné činnosti**. Vedle nástrojů azylové a migrační politiky a repatriačních smluvních rámců budeme ke zmírnění migračních trendů především prosazovat dohody se státy původu a tranzitu a také posilovat naši humanitární pomoc a rozvojovou spolupráci. Odmítli jsme a nadále odmítáme unijní řešení na principu povinných přerozdělovacích kvót.

- 266) Chceme, aby ČR byla nadále **sebevědomým členem NATO** a přispívala k posilování jeho role garanta kolektivní bezpečnosti. Budeme podporovat i užší vojenskou spolupráci v rámci EU.
- 267) Podpoříme pokračující **modernizaci ozbrojených sil a výbroje Armády ČR**, aby odpovídaly současným hrozbám a aliančním standardům a dokázaly odolat tzv. hybridním hrozbám, mezinárodnímu organizovanému zločinu i mezinárodnímu terorismu. Modernizaci bezpečnostních struktur budeme systematicky propojovat s podporou českého obranného a bezpečnostního průmyslu, průmyslovými inovacemi a rozvojem bezpečnostních technologií.
- 268) Suverenita není možná bez fungující armády, jako dlouhodobě udržitelné výdaje na obranu považujeme **1,4 % HDP** vzhledem k schopnosti armády efektivně nakupovat.
- 269) Nebudeme podporovat zřízení jakékoliv **cizí vojenské základny na českém území**.
- 270) Diplomacie je především služba našim občanům v zahraničí. Pokročíme **v modernizaci konzulárních služeb našich zastupitelských úřadů**. Budeme rozvíjet síť Českých center jako nositelek české kultury v zahraničí a podporovat další zahraniční zastoupení ČR, jako je CzechTrade a CzechInvest.

VNITŘNÍ BEZPEČNOST

- 271) **Zvýšíme počet asistentů prevence kriminality.** Mohou pomoci ve všech oblastech, zejména však v problémových a sociálně vyloučených regionech při předcházení kriminality. Mohou též vhodným způsobem podpořit jak činnost Policie České republiky, tak činnost orgánů místní samosprávy a státní správy.
- 272) **Policisté musí být v terénu** a ne v kanceláři, proto zjednodušíme často složitou administrativu.
- 273) Aby policisté neodcházel předčasně do civilu, musí mít **konkurenceschopné a motivující platy**. Nesmí se bát o výši platu, proto musí být jejich růst garantován v zákoně minimálně o míru inflace a růst HDP, aby nebyly předmětem politických sporů. Na vyplácení výsluh se nic nezmění, nesmí se opakovat, že výsluhy budou daněny nebo snižovány.
- 274) **Nedostatek policistů** v regionech budeme řešit regionálními příplatky. Nedostatek specialistů vyřeší speciální tarify, aby je nemohl přelácat privátní sektor.
- 275) **Policie se neobejde bez specialistů** jako jsou třeba IT specialisté, právníci, experti na daně, genetiky, forenzní antropologové, ti by mohli nastoupit do služebního poměru, i když nesplní jinak přísné fyzické a zdravotní podmínky.
- 276) **Integrovaný záchranný systém (IZS) budeme dále rozvíjet**, je nezbytné pokračovat v podpoře dobrovolných hasičů a ostatních složek IZS.
- 277) **Policisté i hasiči trpí investičním dluhem**, mají mít proto v rozpočtu garantovanou minimální částku potřebnou na jeho odbourání a obnovu/modernizaci techniky.
- 278) **V Česku už je více jak desetina zaměstnanců cizinci, nesmíme však dopustit vytváření ghett.** Aby nevznikala místa s vysokou koncentrací zahraničních pracovníků, budeme po zaměstnavatelích vyžadovat větší společenskou odpovědnost: například finanční spoluúčast na bezpečnostních a sociálních opatřeních nebo výstavbě infrastruktury – školek, škol či zdravotnických zařízení.
- 279) Cizinci nesmí zneužívat možnost žít v ČR. Upravíme zákony tak, aby bylo možné rychle zakročit **proti cizincům páchajícími u nás trestnou činností**.
- 280) **Informace jsou v dnešní době to nejcennější, zřídíme proto pozici státního tajemníka pro koordinaci tajných služeb** se silným politickým mandátem, aby se naplno věnoval vyhodnocování práce tajných služeb, a budeme usilovat o hlubší spolupráci s partnerskými tajnými službami.

SPRAVEDLNOST, EXEKUCE A OCHRANA SPOTŘEBITELE

Spravedlnost představuje jednu ze tří základních sociálně demokratických hodnot. Domoci se spravedlnosti bohužel v Česku trvá déle, než je průměr v EU. Ve srovnání s dalšími státy ČR „vyniká“ především v počtu vězňů, v přepočtu na obyvatele jsme v Evropě druzí. Nedostatečné je také využívání alternativních trestů, jako je např. domácí vězení. Většina bývalých vězňů se do vězení vrací opakovaně v daleko větší míře než v jiných zemích EU, proto je klíčové pracovat s vězni jak během výkonu trestu, tak i po propuštění. Problémem pro vězně jsou také exekuce, mají je tři ze čtyř vězňů.

V exekuci se v ČR celkově nachází téměř 800 tisíc lidí, proti kterým je vedeno téměř čtyři a půl milionu exekucí. Jejich důsledky dopadají nejen na dlužníky samotné, ale také na jejich partnery nebo děti. Z důvodu likvidačních exekučních srážek lidé v exekuci sahají často po nelegální práci. U rodičů v exekuci je větší pravděpodobnost, že jejich děti nedokončí školu. Vzhledem k počtu lidí v exekuci je zásadní nastavit efektivní systém oddlužení a kvalitní a dostupné poradenské služby.

U soudních sporů je pak nezbytné zvážit moderní alternativní postupy, jakými jsou třeba mediace, tedy řešení sporů mimosoudně za pomoci prostředníka, případně Cochemská praxe, která u řešení rozvodů směřuje k domluvě mezi všemi účastníky sporu s důrazem na práva a zájmy dítěte.

- 281) **Umožníme rozvod manželství u notáře.** Rozvodové řízení je pro většinu lidí velmi stresující a bolestnou záležitostí. To vše ještě umocňuje povinnost účasti u rozvodového soudu, a to i v případě, že jsou manželé schopni se dohodnout o dětech i o rozvodu samotném. Navrhujeme proto, aby v případě, že jsou manželé schopni uzavřít dohodu o dětech, majetku a bydlení, bylo manželství rozvedeno v řízení před notářem.
- 282) **Stanovíme pásma pro určování výživného** jak pro rozvodové řízení, tak i pro následující období po rozvodu manželství. Praxe je dnes taková, že existují pouze obecná pravidla pro stanovení výživného (např. životní úroveň rodičů, odůvodněné potřeby dětí) a žádný z rodičů tak neumí předvídat rozhodnutí soudu o výši výživného. Musí se proto vytvořit finanční pásma dle příjmů rodičů a věku dítěte, tak aby si rodič dokázal sám spočítat pravděpodobnou výši výživného. Současně by tím došlo k vyrovnaní situace, protože soudy v obdobných situacích stanoví výživné dosti odlišně.
- 283) **Podporujeme používání tzv. Cochemské praxe u českých soudů,** aby děti nebyly nástrojem vlastních rodičů. Rozvodové řízení je mimořádně traumatickou záležitostí pro všechny zúčastněné. Na prvním místě však pro děti. Cochemská praxe spočívá v tom, že všichni zúčastnění na rozvodovém řízení – rodiče, soudci, advokáti, orgány sociálně právní ochrany dětí a další – jsou vedeni k tomu, aby zájmy dítěte a právo dítěte na oba rodiče, se dostaly do středu zájmu probíhajícího řízení a rozhodování.
- 284) **Podporujeme používání alternativních trestů.** Trest veřejně prospěšných prací má v řadě případů větší výchovný účinek než nepodmíněný trest odnětí svobody. Podobně další alternativní tresty. Nepodmíněný trest často není nejenom nezbytný, ale je i mimořádně nákladný, vede k recidivě a neplní očekávaný účel trestu – sankci a převýchovu.
- 285) **Zdesetinásobíme využívání elektronických monitorovacích systémů v oblasti trestního práva – tzv. elektronických náramků.** Přitom už jen při ukládání trestu může elektronický náramek výrazně ušetřit veškeré náklady, které jinak vznikají s uvězněním. Jedná se nejenom o náklady finanční, ale především společenské. Elektronické náramky navíc nacházejí velmi dobré uplatnění také v případě ochrany obětí trestných činů (stalking, domácí násilí a další).
- 286) Výkon trestu nepodmíněného odnětí svobody není žádnou rekreací. Budeme podporovat co **nejširší zaměstnávání vězňů**, které pomáhá jednak resocializaci odsouzených, jednak

umožňuje vězňům, aby splatili své dluhy vůči obětem svých trestných činů a celé společnosti. V tomto směru je vhodné podporovat rozšíření elektronického monitoringu vězňů pro účely práce mimo věznici. Budeme ale usilovat o přiměřené zvýšení tarifů, které zaměstnaným vězňům poskytnou příjem využitelný ke splácení svých dluhů.

- 287) **Podporujeme začleňování bývalých vězňů do společnosti, například rozšířením projektu Probačních domů.** Odsouzená osoba, která vykonala svůj trest, musí být podporována ve svém návratu do společnosti. Dluh vůči společnosti je vyrovnán, proto by lidem neměly být kladeny překážky začlenění se zpět do společnosti, ani by neměli narážet na lhostejnost ze strany státních orgánů. Absence práce s propuštěnými vězni je jedním z významných faktorů vedoucích k recidivě.
- 288) **Budeme usilovat o rozšíření podpory obětí trestných činů,** a to ve všech oblastech – právní, psychologické, finanční pomoci, další podpory procesních práv a nároků, ovšem také směrem ke zvýšení jejich vymahatelnosti, především po pachatelích trestných činů. **Zvýšíme tresty za násilí na dětech, je pro nás prvořadá jejich ochrana před pornografií, šikanou a domácím násilím.**
- 289) Soudní řízení je sice ze zákona veřejné, ale veřejnost se soudního jednání zúčastní relativně zřídka. **Zavedeme** povinnou účast středoškoláků u jednoho civilního a jednoho trestního řízení, aby akcentovala výchovný a vzdělávací efekt.
- 290) **Připustíme vyšetření na detektoru lži jako důkazu v trestním řízení.** V České republice neexistuje jednoznačná právní úprava vyšetření na detektoru lži. Jedná se přitom o prostředek postavený na jednoznačně vědeckých základech, jehož využití v trestním právu za stanovených podmínek připouští řada zemí. Jednoznačné a jasné zákonné připuštění vyšetření na detektoru lži může pomoci v práci Policie České republiky i soudů.
- 291) Nejlepší spor je takový spor, který vůbec nevznikne a není nutno jej řešit. S ohledem na přetíženost soudů podporujeme **činnost mediátorů,** kteří spory pomohou vyřešit ještě v před-soudní fázi, a to včetně oblasti trestního práva, kde zákon připouští např. možnost odklonu.
- 292) Samoživitelské rodiny v exekuci a insolventci jsou oproti úplným rodinám znevýhodněny ve výši nezabavitelného minima. **Vyrovnáme nezabavitelné částky mezi úplnými a samoživitelskými rodinami.** Je třeba zohlednit těžší situaci sólo rodičů oproti úplným rodinám.
- 293) **Prosadíme oddlužení podmíněné výhradně tříletou poctivou snahou dlužníka uhradit co nejvíce z dluhů svých věřitelů.** Po tuto dobu si bude dlužník moci pro sebe ponechat jen prostředky na úhradu základních životních potřeb svých a své rodiny. Podmínky oddlužení budou stanoveny shodně pro podnikající i nepodnikající fyzické osoby.
- 294) **Do exekucí nepatří tržní soutěž mezi exekutory.** Exekutor má šetřit práva všech účastníků řízení – věřitele i dlužníka. Exekutora si tak nemůže vybírat ani dlužník, ani věřitel podobně, jako si strany sporu nemohou vybírat soudce. Prosadíme **teritorialitu exekutorů pro všechny druhy dluhů** bez výjimky. O určení exekutora bude rozhodovat objektivní mechanismus. Dále musí platit princip jeden dlužník, jeden exekutor. Podpoříme zastavování exekucí zcela nevymahatelných po delší dobu, pokud nepůjde o nepoctivé vyhýbání se dlužníka úhradě svých dluhů.
- 295) **Lichva** je sice dnes již upravena v trestním zákoníku, ale její vymahatelnost je nízká. Zákon totiž nestanovuje, co lichva je a co už není. Přijmeme opatření k účinnému vynucování zákazu lichvy stanoveného právními předpisy a větší regulaci nákladů spojených s úvěry.
- 296) Jedním z nejslabších účastníků správních a soudních řízení jsou děti. Budeme usilovat o **posílení procesního postavení dětí,** například zavedením povinnosti zajištění právního zastoupení, v důvodných případech bezplatného.

- 297) **Zavedeme lidovou zákonodárnou iniciativu**, aby občané měli možnost předložit návrh zákona, kterým by se Parlament musel zabývat, ale současně mohl zcela svobodně o návrhu rozhodnout, včetně jeho zamítnutí. Rozšíření účasti občanů na správě věcí veřejných je žádoucí i proto, aby se každý učil fungování v demokratické společnosti.
- 298) **Prodloužíme záruční lhůty na výrobky**. Žádný právní předpis nebrání České republice, aby měla na spotřební výrobky pouze dvouletou záruční dobu. Je naprosto běžné, že řada předmětů patřících do základního vybavení domácnosti má životnost blízkou dvěma letům, a bohužel je neopravitelná. Tento stav není udržitelný. Proto je nezbytné prodloužit zákonnou záruční dobu na alespoň tři roky. Prospějete to jak spotřebitelům, tak i přírodě. Příklad automobilek, pro které je běžné poskytovat pětiletou záruční dobu jako standard, ukazuje, že tento záměr není nesplnitelný. Opravitelnost zboží bude Čeká obchodní inspekce striktně vymáhat. Posílíme pozici spotřebitele prodloužením doby, kdy musí prodávající prokázat nezávadnost zboží z půl roku na celý rok. Podpoříme organizace hájící práva spotřebitelů.
- 299) Zajistíme zvýšenou ochranu osob před digitálním pronásledováním – kyberstalkingem.
- 300) **Digitální platformy** musí z důvodu práva na informace zveřejnit principy fungování svých algoritmů, které používají k zobrazování příspěvků. U algoritmů musí uvést jejich účel a vedlejší dopady (účelem může být například nabídnutí obsahu odpovídajícího preferencím uživatele, vedlejším dopadem například omezení nabídky určitého obsahu, jenž plyne z nastavení algoritmu). Uživatelům musí být poskytnuta možnost, aby si systém zobrazování příspěvků nastavili sami, včetně vypnutí jednotlivých nebo všech algoritmů, které nejsou technicky nezbytné.
- 301) **Posílíme prvky přímé demokracie** – zjednodušíme možnosti konání referend na úrovni obcí a krajů tak, aby tento nástroj participace občanů nezůstal jen na papíře.
- 302) Zavedeme **manželství pro stejnopohlavní páry**, které za současných podmínek nemohou naplnit své vztahy, zakotvit v životě, dopřát sobě i svým dětem, které již dnes vychovávají, jistotu a stabilitu. Děti nemají například nárok na alimenty, sirotčí důchod či automatické dědictví po jednom rodiči, v případě úmrtí svého biologického rodiče nemají jistotu, že o ně bude dále pečovat jejich druhý rodič. Proto umožníme vstupovat do manželství, se všemi právy a povinnostmi, i dvěma ženám nebo dvěma mužům.